ГОЛОС УКРАЇНИ

Влада — Радам!

Газета Верховної Ради України ◆ № 189 (439) ◆ Субота, 3 жовтня 1992 року ◆ Ціна 2 крб.

НОВІ ПРОПОЗИЦІЇ — ЗА 10 ДНІВ. А НОВІ ЛЮДИ?

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Заслухавши та обговоривши доповідь Президента України Л. М. Кравчука «Про політичне і соціально-економічне становище на Україні та про виконання постанов Верховної Ради України від 7 лютого 1992 року та від 7 липня 1992 року», Верховна Рада України **постановляє:**

1. Доповідь Президента України взяти до відома.

2. Погодитись з пропозицією Президента України про звільнення з посади Прем'єр-міністра України Фокіна Вітольда Павловича у зв'язку з виходом на пенсію. Запропонувати Президенту України до затвердження нового Прем'єр-міністра України покласти виконання його обов'язків на одного з віце-прем'єр-міністрів.

3. Виразити недовір'я Кабінету Міністрів України в цілому, що відповідно до статті 117 Конституції України тягне за собою його відставку.

Рекомендувати Президенту України доручити членам нинішнього складу Кабінету Міністрів України виконувати покладені на них обов'язки до призначення нового складу Уряду.

4. Президенту України в десятиденний термін внести на розгляд Верховної Ради України кандидатуру на посаду Прем'єр-міністра України.

Президенту України разом з новозатвердженим Прем'єр-міністром України в десятиденний термін внести пропозиції щодо складу нового Кабінету Міністрів відповідно до статей 97 і 116 Конституції України.

Голова Верховної Ради України
І. ПЛЮЩ

м. Київ
1 жовтня 1992 року

Указ Президента України

Про виконуючого обов'язки Прем'єр-міністра України та виконання обов'язків членами Кабінету Міністрів України

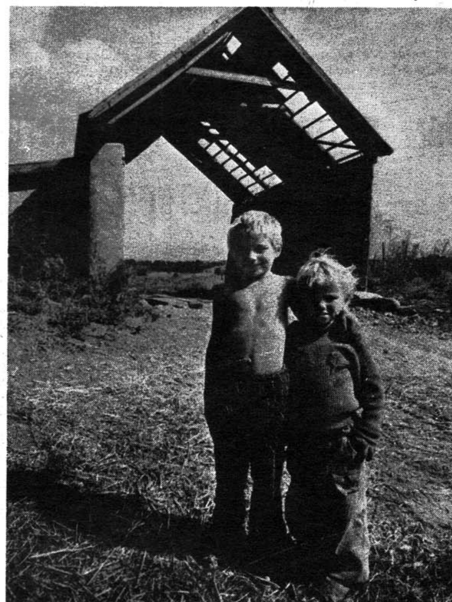
У зв'язку з постановою Верховної Ради України від 1 жовтня 1992 року **постановляю:**

1. Призначити **Симоненка** Валентина Костянтиновича виконуючим обов'язки Прем'єр-міністра України.

2. Членам Кабінету Міністрів України (Уряду України) продовжувати виконувати обов'язки до сформування нового складу Уряду України.

Президент України
Л. КРАВЧУК

м. Київ
2 жовтня 1992 року

Отже, пропозиції щодо змін у Кабінеті міністрів буде зроблено протягом десяти днів. Що ж, незамінних людей нема. В усякому разі. їх можна замінити набагато швидше, аніж обставини, закони, традиції, звички.

Через десять днів народні депутати на вагах совісті і сумління зважуватимуть, оцінюватимуть кандидатури.

А що важитимуть громадяни незалежної України? Півтора кілограми цукру, хлібину, цибулину, горошину? Та й чи грошей вистачить. Поки що порожня і дірява наша вагова. Але то — півбіди. Аби була справна. І в парламенті, і в побуті. А то в нас як буває — поставиш кілограм, а на шкалі тонна. Або навпаки.

Дивіться, хлопці!

Фото Георгія БОРИСОВСЬКОГО.

Завтра — День вчителя

Учителю! Перед іменем твоїм...

І заходить в клас учитель — починається урок. Щоб вийти на дорогу життя, маленька людина від матері поспішає на цей урок. Пізнавати, відкривати, вчитися.

Перша написана буква і перше прочитане слово, перші уроки любові, мудрості, доброти. Щоб вилюдніти, так багато треба пройти. І такою тернистою буде ця дорога. І вже дорослим зрозумієш, що шлях цей не має кінця, а чогось вартим на ньому будеш лишень тоді, коли поруч з тобою завжди буде він — УЧИТЕЛЬ.

Найблагородніша з усіх земних професій. Навіть Спасителя світу Ісуса Христа апостоли називали ВЧИТЕЛЕМ. Бо ніс він світло мудрості, правди і любові. Врятуємося і ми, якщо попри злидні і життєві негаразди збережемо над учителем німб святості. Тоді вчительська мудрість не дасть нам впасти і допоможе не збитися на манівці. Прихилімо ж перед ним коліна!

Зі святом вас, дорогі наші навчителі!

НА ЗНІМКУ: вчителька дитячого садка № 317 міста Києва Олена Анатоліївна Капустіна зі своїми першокласниками.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

З ВІЗИТОМ ДО ШВЕЙЦАРІЇ

Сьогодні на запрошення парламенту Швейцарії до Женеви відбуває делегація Верховної Ради України на чолі з Головою Верховної Ради І. С. Плющем.

Програмою перебування передбачено знайомство з діяльністю Швейцарського парламенту і парламентською системою конфедерації, зустрічі з головами палат парламенту Хансом-Рудольфом Небікером і Йозі Майєр, віце-президентом Швейцарської конфедерації Адольфом Огі, іншими державними діячами, а також бізнесменами Швейцарії.

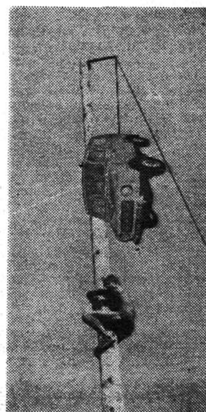
У Женеві мають відбутися зустрічі з керівництвом секретаріату Міжпарламентського союзу, відділення ООН, центру ООН з прав людини, інших міжнародних організацій, бесіди з президентами транснаціональних компаній та корпорації швейцарських банків.

ВРУЧЕНО ВІРЧІ ГРАМОТИ

Учора в Маріїнському палаці Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Болгарія в Україні Петр Марков вручив вірчі грамоти Президентові Леоніду Кравчуку.

Після урочистої церемонії сторони обговорили питання розвитку україно-болгарських відносин.

Передплата-93

«Голос України» — газета Верховної Ради України, виходить п'ять разів на тиждень обсягом удвічі більшим, ніж будь-яка з українських газет, 16 сторінок і при цьому коштує:

на рік — 480 крб.

на півроку — 240 крб.

на квартал — 120 крб.

на місяць — 40 крб.

«Голос України» виходить українською (індекс 60955) та російською (індекс 60997) мовами, має додатки мовами національних меншин.

Дещо про передплату, лотерею та їх спонсорів читайте на 4-й стор.

Парламентська хроніка

УРЯДУ ВИСЛОВЛЕНО НЕДОВІР'Я

Денне та вечірнє засідання 1 жовтня

Він пішов по-англійськи, навіть без обіцяного звіту. Власне, про що звітувати? Про те, що Вітольд Фокін «проситься» на пенсію? Це ми вже знали — Президент сказав. Та з'ясувалося, що парламенту України (мабуть, і не тільки йому) цього замало. Тож згідно з третім пунктом прийнятої постанови Верховна Рада висловила недовіру Кабінету міністрів у цілому, що відповідно до статті 117 Конституції України тягне за собою його відставку. А з Вітольдом Павловичем вирішили ще раніше — у другому пункті цієї ж постанови. Він якраз і пішов на пенсію. Звичайну. Чи то, даруйте, персональну, що, врешті, не так важливо.

Важливо інше. Пам'ятаючи всі перипетії, мабуть, варто було б вигукнути: «Нарешті!» А воно чомусь не кричиться. Кісткою у горлі стає запитання: «А далі що?»

Про це йшлося, власне, у кожному виступі народних депутатів на денному засіданні, найцікавішим з яких був, як на мене, «позаплановий» виступ Миколи Поровського. Допоки перетягується рядно політичної влади, в наших південних та східних регіонах, на думку Миколи Івановича, проводиться цілеспрямована політика підриву довір'я людей до Української держави, до Президента, до уряду, а отже — до ідеї української державності в цілому. І якщо ми не навчимося сьогодні шанувати те, що маємо, — свою Державу, свого Президента, свою Верховну Раду та уряд, — є загроза опинитися в такому ж колоніальному стані, в якому ми були.

На завершення денного засідання з прикінцевим словом виступив Президент України Леонід Кравчук. Президент пообіцяв якнайретельніше вивчити і врахувати всі зауваження, які «справді є конструктивними чи просто — реалістичними». В свою чергу, Леонід Макарович попросив народних депутатів не «допомагати» налагоджувати стосунки між Головою Верховної Ради і Президентом.

— Ну, побійтеся Бога! У нас нормальні стосунки. Невже ви хочете, щоб ніхто нікому й слова не сказав... Все йде нормально. Голова Верховної Ради має свою позицію, свою точку зору. То чому Президент її не може мати? Але я ще раз повторюю, що є Конституція, тож давайте жити за цією Конституцією.

Підтвердивши, що ніякої конфронтації не існує, Голова Верховної Ради одразу ж довів, що він справді має власну позицію, зачитавши статтю 111 Конституції України. І Президентові, мабуть, таки довелося визнати, що «...народний депутат на сесії Верховної Ради України має право звернутися із запитом до Президента України», з чим він досі не погоджувався.

Вечірнє засідання, власне, цілком було присвячене постанові Верховної Ради, яка й вирішила долю уряду Вітольда Фокіна. А в короткому проміжку між двома етапами гарячих дискусій Верховна Рада України таки затвердила (що, як на мене, робить їй честь) молодого й нікому не відомого Олександра Заваду головою Антимонопольного комітету України.

Юрій НЕСТЕРЯК,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

Вам потрібні гроші? Заставляйте майно. А кредитори вас знайдуть

Ранкове засідання 2 жовтня

На початку його було поставлено крапку щодо колишнього Прем'єра. Голова Верховної Ради України Іван Плющ, задовольняючи інтерес громадян України та й самих парламентаріїв, зачитав остаточний текст постанови, в якій йдеться про звільнення з посади Прем'єр-міністра України Вітольда Фокіна у зв'язку з виходом на пенсію, про пропозицію Президентові до затвердження нового прем'єра покласти його обов'язки на одного з віце-прем'єр-міністрів, про недовіру Кабінетові міністрів в цілому, що тягне за собою його відставку, про те, що кандидатуру на посаду Прем'єр-міністра Президент має внести в десятиденний строк, а потім разом з новозатвердженим прем'єром знову-таки в десятиденний строк внести пропозиції щодо нового складу Кабінету міністрів. З усього цього можна зробити висновок, що жовтень у політичному житті України, її владних структурах буде вкрай напруженим. Це у верхах, а в народі? Мабуть, також. Надія, як відомо, помирає останньою...

Втім, учора зранку парламент працював злагоджено, приймав і обговорював законопроекти. Так, у другому читанні без особливих утруднень було прийнято Закон України «Про заставу», який вводитиметься з дня його опублікування, як зазначено у прийнятій постанові. Досі, здається, заставою користувалися лише низи, маю на увазі послуги ломбарду. Коли в гаманці вітер гуляє, а конче потрібні гроші, власник більш-менш пристойних речей, щоб не позичати в сусіда, позичає в держави під заставу тих більш-менш пристойних речей — золота, срібла, одягу, апаратури тощо,— сплачуючи за позичку проценти. Час застави минає — і власник має викупити свої речі, або погасити ними заборгованість. Пишу це для тих, хто, хвалити Бога, ломбардом, заставою не користувався.

Тепер же, коли кожен громадянин нашої держави матиме у власності не тільки обручку, скажімо, чи телевізор, які можна було закласти, а й коштовніші речі, такі, як земля, нерухомість і рухомість, товар, цінні папери тощо, коли власниками можуть бути трудові колективи, асоціації, підприємства, одержання кредитів під заставу необхідно регулювати відповідним законом. Ось його і прийняли. Він передбачає всі можливі відносини заставодержателя і заставодавця.

Закон України «Про заставу» є дуже важливим кроком на шляху економічної реформи. Він відкриває можливість одержання таких необхідних кредитів для власників, які б направляли кошти на виробництво, вигідно вкладали їх. Окремий розділ цього документа присвячено і заставі в міжнародному обороті.

Розробила цей законопроект Комісія з питань економічної реформи і управління народним господарством, Голова якої Володимир Пилипчук і доповідав документ, розтлумачував окремі його положення, відповідь на запитання депутатів. Одне з них було дуже цікавим, на мій погляд, оскільки торкалося хоча й не безпосередньо іншої проблеми — підпорядкування Фонду державного майна. Питання було таким: якщо раптом керівництву цього Фонду спаде на думку заставити все державне майно, що буде з Україною? Звичайно, таке можна уявити лише теоретично, але все ж таки... І ось тут головним запобіжником є те, що сам Фонд підпорядкований парламенту. Отже, згоду на таку «заставу століття» може дати власник — Верховна Рада.

Прийнявши цей закон, парламент дав протокольне доручення відповідним комісіям і Кабінетові міністрів підготувати законопроект про іноземні кредити і гарантії іноземним кредитам.

Потім депутати розглядали законопроект «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» та Декларацію про загальні засади державної молодіжної політики в Україні. З цих питань виступили міністр України у справах молоді і спорту Валерій Борзов, голова Комісії у справах молоді Анатолій Матвієнко, член Комісії у справах жінок, охорони сім'ї, материнства і дитинства Галина Васильєва. Представлені на розгляд парламенту документи з питань молодіжної політики мають стати основою для подальшого розвитку законодавства в цій галузі. А поки законопроект, скажімо, передбачає, що молодими громадянами вважаються громадяни України від 15 до 28 років, неповнолітніми — до 18 років, молодою сім'єю — така, в якій вік чоловіка і жінки не перевищує 28 років кожного. Для молоді визначено й певні пільги у працевлаштуванні, кредитах на будівництво і придбання житлових будинків і квартир, на обзаведення домашнім господарством тощо.

Якщо цей проект стане законом і держава справді направить чималі кошти на все (а це мінімум), що цей проект передбачає, то, можливо, майбутнє України буде кращим, ніж наша реальність. Можливо, наші діти не відчуватимуть себе зайвими людьми.

Світлана ПИСАРЕНКО,
парламентський оглядач «Голосу України».

ЗУСТРІЧ І. С. ПЛЮЩА

з керівниками підприємств

1 жовтня Голова Верховної Ради України І. С. Плющ зустрівся з групою керівників металургійних і машинобудівних підприємств на їх прохання.

Відбувся обмін думками з актуальних проблем розвитку національної економіки України, практичного здійснення радикальних економічних реформ. Особливу увагу було звернуто на причини, які серйозно ускладнюють економічне і фінансове становище підприємств цих базових галузей, негативно позначаються на виробництві і реалізації продукції, та шляхи виходу із кризової ситуації. Зокрема, наголошувалось на необхідності негайно поліпшити взаєморозрахунки між підприємствами і роботу системи банків у цьому напрямку, удосконалювати цінову політику, створювати умови для ефективної зовнішньоекономічної діяльності.

У розмові взяли участь народні депутати, керівники окремих міністерств і республіканських банків.

Прес-центр Верховної Ради України.

ВІДВЕРТО

ПРО ШАХТАРСЬКІ ВИМОГИ

2 жовтня відбулася зустріч Голови Верховної Ради України І. Плюща з групою представників шахтарських колективів Донецької області, які брали участь у пікетуванні Верховної Ради. На їхнє прохання Іван Степанович виклав свою особисту позицію щодо конкретних вимог шахтарів.

Зокрема, він погодився з тим, що Верховній Раді слід зробити все необхідне для прискорення приватизації державної власності з урахуванням інтересів колективів підприємств, що в майбутньому стане можливим територіальний поділ України на землі, з розумінням поставився до деяких інших проблем, порушених шахтарями. Разом з тим, Голова Верховної Ради відверто висловився з приводу вимог, які він вважає необгрунтованими, окремі питання, на його думку, потребують додаткового вивчення.

Представники шахтарських колективів висловили сподівання, що їхні вимоги, викладені з трибуни сесії, будуть розглянуті у Верховній Раді.

У розмові взяли участь народні депутати від Донецької області.

ГНАТИШИНА

ЗУСТРІЧАЄ ГНАТИШИН

Першого жовтня Генерал-губернатор Канади пан Рамон Джон Гнатишин прибув до Чернівців. В аеропорту високого гостя зустрічали представник Президента України в Чернівецькій області І. Гнатишин, представники місцевої влади, громадськість.

Кортеж автомашин прибув до Чернівецького держуніверситету імені Юрія Федьковича. Р. Гнатишина запросив на прийом ректор вузу С. Костишин. Він поінформував його про тісні зв'язки, які налагодилися останніми роками між університетами Чернівців і канадського міста Саскатун. Потім у Мармуровому залі старовинної університетської будівлі пан Гнатишин взяв участь в урочистому засіданні вченої ради вузу. А почалося воно з надання високому гостеві почесного звання доктора права.

Далі маршрут Р. Гнатишина проліг до передгірного містечка Вашківці. Звідси більш як сто років тому до Канади виїхали його предки. Тут мешкають його родичі. Першим чином Генерал-губернатор Канади уклонився місцю, де стояла батьківська оселя. До речі, в народі цю вашковецьку околицю ще й досі називають Гнатишиним кутом.

Дорогого гостя, його матір, дружину та брата зустріли члени родини. За давнім буковинським звичаєм, перед ними схилили хліб-сіль на вишитому рушнику.

У теплій, щиросердній атмосфері пройшов офіційний прийом, влаштований на честь високого гостя представником Президента України у Чернівецькій області І. Гнатишиним.

У своєму виступі на прийомі Р. Гнатишин сказав: «Десятиліття тоталітарних обмежень не змогли перешкодити особистим зв'язкам між Канадою і Україною. Тепер, коли ви відкриваєте двері у світ, ми можемо сісти разом і вшанувати ті духовні цінності, які кріпили український народ упродовж історії: любов до сім'ї, пошану до землі і відданість громаді. Ми бажаємо вам добробуту і миру, яких ви заслужили своїми переконаннями та діями».

На прес-конференції Р. Гнатишин зробив попередній підсумок своєї поїздки в Україну й Буковину. Він, зокрема, наголосив на необхідності дальшого зміцнення канадсько-українських зв'язків.

Високий гість відвідав новостворений музей буковинської діаспори, що в Чернівцях. У ньому є багато матеріалів, присвячених і Р. Гнатишину. Тепер їх стало ще більше, оскільки гість передав для експозиції нові експонати.

Під час поїздки Буковиною Р. Гнатишина супроводжували Надзвичайний і Повноважний Посол Канади в Україні Ф. Матіс, Надзвичайний і Повноважний Посол України в Канаді Л. Лук'яненко та перший заступник міністра закордонних справ України М. Макаревич.

Увечері того ж дня пан Рамон Гнатишин та офіційні особи, що його супроводжували, вирушили до Києва.

Василь БАБУХ,
власний кореспондент «Голосу України».
Чернівецька область.

Закон України

ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН І ДОПОВНЕНЬ ДО ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО СТАТУС АВТОНОМНОЇ РЕСПУБЛІКИ КРИМ»

Внести до Закону України від 29 квітня 1992 року «Про статус автономної Республіки Крим» такі зміни і доповнення:

1. Назву Закону викласти в такій редакції:

«Про розмежування повноважень між органами державної влади України і Республіки Крим».

2. Статті 1 і 2 викласти в такій редакції:

«Стаття 1. Республіка Крим є автономною складовою частиною України. Республіка Крим самостійно вирішує питання, віднесені до її відання Конституцією України, Конституцією Республіки Крим та цим Законом.

Конституція Республіки Крим не може суперечити Конституції України, її основним принципам демократичного, правового, політичного устрою, забезпеченню прав і свобод людини.

Кожний громадянин Республіки Крим є громадянином України.

Стаття 2. Територія Республіки Крим не може бути змінена чи передана до складу іншої держави без згоди Верховної Ради України і Верховної Ради Республіки Крим».

3. Абзац перший і пункти 4, 8, 10, 13, 16 і 18 статті 3 викласти в такій редакції:

«Стаття 3. Віданню Республіки Крим в особі її вищих органів влади підлягають:»

«4) визначення порядку організації і діяльності республіканських (Республіки Крим) та місцевих органів влади, місцевого самоврядування та об'єднань громадян»;

«8) здійснення невід'ємного права власності на землю, надра, водні та інші природні ресурси, що знаходяться на території Республіки Крим.

Це право може бути обмежено Україною при здійсненні нею виключних повноважень, передбачених статтею 11 цього Закону за погодженням з Республікою Крим»;

«10) визначення структури і пріоритетних напрямів розвитку економіки Республіки Крим, забезпечення науково-технічного прогресу; створення і функціонування вільних економічних зон; ліцензування і квотування вивозу продукції на експорт»;

«13) самостійне складання і затвердження бюджету Республіки Крим на основі єдиної податкової політики України; формування бюджетних взаємовідносин між урядами України і Республіки Крим на договірних засадах»;

«16) визначення і здійснення політики в галузі освіти, культури, охорони здоров'я, фізичної культури і спорту, соціального забезпечення, а також охорони і використання пам'яток історії та культури»;

«18) ініціатива та введення надзвичайного стану на території Республіки Крим за погодженням з Президентом України».

4. Статті 4, 5, 6, 7, 8 і 9 викласти в такій редакції:

«Стаття 4. В межах своїх повноважень Республіка Крим самостійно вступає у відносини з іншими державами та міжнародними організаціями в галузях економіки, охорони навколишнього середовища, соціально-культурної сфери.

Стаття 5. Розташування воєнних баз і інших воєнних об'єктів, формування нових військових частин, частин Національної гвардії України на території Криму узгоджується з Верховною Радою Республіки Крим.

Стаття 6. Дислокація та передислокація військових частин, частин Національної гвардії України та їх підрозділів, проведення військових навчань на території Криму узгоджуються з Головою Верховної Ради Республіки Крим.

Стаття 7. Частини і підрозділи Національної гвардії України, які дислокуються на території Криму, формуються переважно з громадян, що проживають в Криму; командир частини Національної гвардії України в Криму призначається командуючим Національною гвардією України за погодженням з Верховною Радою Криму, а звільняється за погодженням з Головою Верховної Ради Республіки Крим.

Стаття 8. Голова Служби безпеки в Криму призначається Головою Служби безпеки України за погодженням з Верховною Радою Республіки Крим, а звільняється за погодженням з Головою Верховної Ради Республіки Крим.

Республіка Крим здійснює парламентський контроль за діяльністю Служби безпеки в Криму.

Стаття 9. Прокурор Республіки Крим призначається і звільняється Генеральним прокурором України за погодженням з Верховною Радою Криму; заступники Прокурора Республіки Крим, прокурори міст і районів Республіки Крим призначаються Генеральним прокурором України за поданням Прокурора Республіки Крим».

5. Статтю 10 доповнити частиною четвертою такого змісту:

«Уряд Республіки Крим має постійне представництво в столиці України — місті Києві».

6. Статті 11, 12 і 14 викласти в такій редакції:

«Стаття 11. Вищими органами державної влади Республіки Крим не можуть вирішуватися питання, що належать до виключного відання державних органів України, а саме: оборони, Збройних Сил; зовнішньої політики; режиму і охорони державного кордону, митної справи та безпеки; єдиної загальнодержавної виборчої системи, всеукраїнського референдуму; єдиної грошової одиниці і грошової емісії; загальнодержавного оподаткування та системи мір і ваги, стандартизації; громадянства; надзвичайного стану; цивільного, цивільно-процесуального, кримінального, кримінально-процесуального, кримінально-виконавчого, трудового законодавства та законодавства в сфері соціального забезпечення; підготовки і реалізації загальнодержавних програм у сфері економіки, науково-технічного, соціального, національно-культурного розвитку, охорони здоров'я людей та навколишнього середовища; організації і управління єдиною системою зв'язку та інформатики, транспортом, паливно-енергетичної системи, космічної діяльності.

Стаття 12. Закони України, прийняті з питань передбачених статтею 11 Закону, а також з інших питань, не врегульованих цим Законом, мають верховенство на території Республіки Крим.

Закони України, прийняті з питань, віднесених статтею 3 цього Закону до відання Республіки Крим, діють на території Республіки Крим до прийняття відповідних актів законодавства Республіки Крим».

«Стаття 14. Україна виступає гарантом правового статусу Республіки Крим».

7. Статті 11 і 13 вважати відповідно статтями 13 і 15.

Президент України
Л. КРАВЧУК

м. Київ
30 червня 1992 року

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про введення в дію Закону України «Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про статус автономної Республіки Крим»

Верховна Рада України **постановляє:**

Ввести в дію Закон України «Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про статус автономної Республіки Крим» після приведення Верховною Радою Республіки Крим Конституції і законодавства Республіки Крим у відповідність з Конституцією і законами України.

Голова Верховної Ради України
І. ПЛЮЩ

м. Київ
30 червня 1992 року

Пишемо нову Конституцію України

НОТАТКИ ВЧЕНОГО НА ПОЛЯХ ПРОЕКТУ

Мета конституційної реформи в Україні — формування конституційного ладу правової держави і благоденствуючого громадянського суспільства. Ця мета навряд чи може бути предметом дискусії. Обговорення, мабуть, слід спрямувати на критичний аналіз принципів, шляхів, засобів, конституційних (організаційних та нормативних) інститутів і конструкцій, на тлумачення й конкретизацію фундаментальних для молодого українського конституціоналізму уявлень, їх переклад на нормативну мову Конституції. Суперечливі позиції при цьому можуть бути пов'язані не тільки з політичною чи ідеологічною орієнтацією, «своєрідним нормативним баченням нашого майбутнього» (Л. Кравчук), а й із тим, що відсутні легальні (в законі) або загальновизнані доктринальні (в науці) уявлення з деяких конституційних проблем.

Представляємо автора

Марко ОРЗИХ, заслужений діяч науки і техніки України, доктор юридичних наук, професор, академік Академії правових наук України, завідуючий кафедрою державного та міжнародного права Одеського держуніверситету.

1. Структурні та загальні зауваження

Привертає до себе увагу те, що загальні положення не виділені окремим розділом, а є мовби продовженням преамбули. Це може викликати в умовах прямої дії Конституції практичні труднощі.

Глава 5 «Гарантії прав і свобод людини та громадянина» побудована так, що включає тільки юридичні гарантії, залишаючи інші їх види у главах 3-й та 4-й, що слід було б відобразити у назві глави 5 або внести структурні зміни в розділ І. Водночас у главу 5 необхідно ввести як юридичну гарантію діяльність народного правозахисника.

Не можна погодитися з віднесенням до судової влади (глава 21) поряд с органами правосуддя також прокуратури, особливо з урахуванням того, що прокуратура веде досудове розслідування, підтримує державне звинувачення в суді, може бути стороною в суді (ст. 220 пп. 3, 4, 6), тобто прямо зацікавлена в результаті справи. Але, як казали ще римські юристи, ніхто не може бути суддею у своїй власній справі.

Мабуть, узагалі варто обговорити питання про виділення глави «Наглядово-контрольні органи» з віднесенням сюди системи цих органів — від прокуратури та контрольного комітету парламенту до спецінспекцій (природно, без їх перерахування) — і закріпленням конституційних меж діяльності наглядово-контрольних органів.

Глава 20 «Виконавча влада» включає всі види органів державної адміністрації, що має не тільки виконавчі, а й розпорядчі функції. У цій же главі — інститут Президента, який є не тільки главою виконавчої влади, а й главою держави і всієї системи державної адміністрації. Тому не слід тут, як і в інших місцях, твердо йти за класичною схемою теорії поділу влад, а в її сучасній інтерпретації іменувати главу «Державна адміністрація».

Розділ VII «Охорона Конституції» зведено до Конституційного Суду, що не відповідає ні теорії, ні практиці конституціоналізму. Цей розділ має називатися «Охорона конституційного ладу». До нього слід включити всю систему інститутів та засобів його захисту: від Конституційного Суду до інституту Народного правозахисника.

Викликають заперечення деякі принципові підходи, котрі не мають «прив'язки» до конкретних конституційних інститутів, але відображаються в різних розділах та нормах проекту.

Передусім це пов'язано з тенденцією до відтворення, нерідко некритичного, в Конституції України конституційних положень та практики інших країн, в яких система конституціоналізму складалася століттями, має свої національні традиції і специфіку. Ми ж створюємо Конституцію не тільки посттоталітарну, а й постформаційну. Мабуть, потребує уточнення висновок Голови Верховної Ради І. Плюща про те, що «ми живемо в період, коли відбувається зміна суспільно-економічної формації» («Голос України» 1991, 2 липня). Історичний сенс полягає в тому, що ми намагаємося збудувати державу і суспільство, яке важко віднести до тієї чи іншої формації. Не можна забувати й того, що за даними Українського інституту соціології (червень 1992 р.), лише 31 відсоток опитаних в Україні певною мірою орієнтуються на соціалізм чи капіталізм, 33 відсотки висловилися за «особливий шлях». А один із зарубіжних інститутів соціальних досліджень робить висновок про те, що «за рівнем прихильності до економічної рівності Україну можна порівняти лише із Швецією». Загалом сприйняття зарубіжних соціальних моделей та їх нормативно-конституційне закріплення має бути досить обережним.

Не можна, наприклад, не враховувати високого рівня відкритості й рухомості елітарних верств у деяких країнах порівняно з нинішнім досить стратифікованим суспільством в Україні. Тому «пріоритет людських цінностей» (ст. 8) має бути доповнений положенням про «повагою потреб та законних інтересів соціальних, професійних та інших груп населення». Щодо об'єднаної з цим положенням у ст. 8 «поваги до загальновизнаних принципів міжнародного права», то, по-перше, ці положення слід «розвести» в різні статті, по-друге, знову-таки з урахуванням статутної системи права в Україні відмовитися від викладеного в другій частині ст. 8 положення про міжнародні договори, що «становлять частину» законодавства України, тобто діють безпосередньо поза необхідними процедурами імплементації міжнародно-правових принципів та норм, їх інкорпорації у законодавство України. Ця норма як і Закон від 10 грудня 1991 року «Про дію міжнародно-правових договорів на території України» побудовані, очевидно, на основі теорії У. Блекстона, розрахованої на прецедентну систему права.

Практичне застосування в такому режимі міжнародно-правових норм судами чи адміністративними органами (наприклад, ст. 4 Закону про міліцію відносить до правової основи її діяльності Загальну декларацію прав людини і міжнародні правові норми) з багатьох причин уявляється досить проблематичним.

(Далі буде.)

Вісті з Криму

ЗАЯВА ВІЙСЬКОВИХ ДЕЛЕГАЦІЙ УКРАЇНИ І РОСІЇ

Розповсюджено заяву військових делегацій України та Росії у зв'язку з виступами окремих засобів масової інформації. «Как известно, в соответствии с Постановлением Кабинета министров Украины № 490 от 19 августа 1992 года о реформе военного образования на базе севастопольских высших военно-морских училищ создается Севастопольский военно-морской институт... В данном институте бесплатно продолжают обучение граждане России и других государств СНГ, курсанты вторых —пятых курсов, до окончания учебного заведения. При этом планируется принятие ими присяги тех государств, гражданами которых они являются. Порядок обучения курсантов первых курсов будет урегулирован соответствующими договоренностями». У заяві підкреслюється, що «работа по созданию института активно освещается средствами массовой информации. К сожалению, при этом имели место случаи искажения фактов. Так, 23 сентября 1992 года в вечерней информационной программе телекомпании «Останкино» было сообщено о якобы объявленном курсантам военно-морских училищ ультиматуме: «...Либо принимаете присягу на верность Украине, либо будете отправлены за пределы Украины». В тот же день в газете «Красная звезда» была опубликована статья аналогичного содержания... Сообщения этих средств массовой информации не соответствуют действительности и не способствуют решению проблемы подготовки кадров для ВМФ России и ВМС Украины».

Заява, підписана заступником міністра оборони генерал-лейтенантом Анатолієм Лопатою та заступником начальника Управління кадрів ВМФ Росії контрадміралом Василем Вікторовим, закінчується словами: «Мы считаем, что средства массовой информации должны с большей ответственностью подходить к освещению проблем, затрагивающих судьбы курсантов — граждан Украины и России и их семей, чтобы не подорвать веры братских народов в возможность конструктивного решения вопросов подготовки высококвалифицированных специалистов с учетом интересов обоих государств».

Олександр ЧОРНОМОРЕЦЬ.

Передплата-93

«Голос України» проводить для своїх передплатників-93 лотерею. Розігруватимуться найрізноманітніші товари: автомобіль, телевізори, холодильники, пилососи, інша дефіцитна побутова техніка. І ВСЕ ЦЕ ЗАВДЯКИ НАШИМ ГЕНЕРАЛЬНИМ СПОНСОРАМ:

8. Луцькому автомобільному заводу (автомобіль ЛуАЗ-969М «Волинянка»).
9. Львівському концерну «Електрон» (телевізори «Електрон»).
10. Мелітопольському ВО «Старт» (пральні машини «Таврія»).
11. Харківському ВО «Комунар» (телевізори «Берізка»).
12. Луцькому підшипниковому заводові (універсальні деревообробні верстати).
13. Харківському тракторному заводу ім. С. Орджонікідзе (міні-трактор — Т-012).
14. Київській фірмі «Реле-маркетинг» (міні-пилососи, фени, дзвінки із секретом «Аргус»).
15. Харківському ВО «Завод ім. Малишева» (мотоцикл ЗИМ-350).
16. Харківському колективно-виробничо-торговельному підприємству «Епос» (відрізи тканин для пальт і жіночих костюмів).
17. Хмельницькому виробничому об'єднанню «Новатор» (автомобільні приймачі, магнітоли, зарядні пристрої).
18. Київському «Інженерному центру ЛТД» (імпортне канцелярське приладдя).
19. ____________

____________ Шановні добродії!

Під час передплатної кампанії у вересні — листопаді тут може міститися і назва вашої фірми чи підприємства. Пропозиції по телефонах 446-72-63, 441-89-95.

Друзі, ви станете учасниками розиграшу нашої лотереї за умови, якщо передплатите "Голос України" на рік. Затим надсилаєте до редакції листівку, де вказуєте:

ПРІЗВИЩЕ, ІМ'Я, ПО БАТЬКОВІ;
ДОМАШНЮ АДРЕСУ;
НОМЕР КВИТАНЦІЇ;
НОМЕР ПОШТОВОГО ВІДДІЛЕННЯ, ЯКЕ ОФОРМИЛО ПЕРЕДПЛАТУ.

Розиграш лотереї у січні 1993 року. Щасти вам!

До речі

Передплативши газету «Голос України», ви автоматично одержуєте безкоштовний поліс однієї з найбільших в Україні страхових фірм — страхового акціонерного товариства «Саламандра».

УМОВИ СТРАХУВАННЯ:

Об'єкт страхування — життя та здоров'я передплатника

Від чого страхується — від травм внаслідок нещасного випадку, що призвели до інвалідності або смерті передплатника.

Страхове відшкодування — до 25 тисяч купонів в залежності від ступеня збитків, нанесених життю чи здоров'ю передплатника

Строк страхування — на період передплати на газету «Голос України» у 1993 році

Документи, необхідні для одержання страхового відшкодування — квитанція передплати на «Голос України» у 1993 році

— Вирізаний з газети і **заповнений на ім'я передплатника** корінець страхового полісу САТ «Саламандра».

— Документ, що підтверджує настання інвалідності чи смерті передплатника в результаті нещасного випадку (у разі смерті відшкодування сплачується спадкоємцям потерпілого)

— Паспорт або посвідчення особи передплатника (у разі смерті передплатника документ, що підтверджує право успадкування).

Телефони для довідок: (8-0572) 22-47-04, 21-19-38

Адреса: Харків, ДСП пл. Радянської України, 1, Палац праці, 7 під.

ФІЛІАЛИ САТ «САЛАМАНДРА» В УКРАЇНІ:

КИЇВ — 290-03-25, 290-02-22
ВІННИЦЯ — 3-83-06
Донбаський філіал (м. Горлівка) — 5-24-82
ДНІПРОПЕТРОВСЬК — 44-08-59, 96-99-18
ДНІПРОДЗЕРЖИНСЬК — 3-32-13
ДОНЕЦЬК — 93-11-54
ЗАПОРІЖЖЯ — 34-21-22
ІВАНО-ФРАНКІВСЬК — 3-24-11
КІРОВОГРАД — 55-33-14
КРИВИЙ РІГ — 65-44-28
КРАСНОПЕРЕКОПСЬК — 2-12-35
ЛУГАНСЬК — 53-15-37
МИКОЛАЇВ — 37-23-38
ОДЕСА — 28-88-86
ПОЛТАВА — 2-89-43
СВАЛЯВА — 2-28-82
ФЕОДОСІЯ — 7-38-09
ЧЕРНІГІВ — 13-55-55
ЯЛТА — 32-88-83
УЖГОРОД — 3-30-71
ЄВПАТОРІЯ — 3-00-94.

Страховое акционерное общество

САЛАМАНДРА

КОРЕШОК К СТРАХОВОМУ ПОЛИСУ

Фамилия ____________ N квитанции о подписке ____________
Имя ____________
Отчество ____________

Страхование жизни и здоровья от несчастных случаев

Страховая сумма - **25 000 рублей.**
Срок страхования - на период получения газеты "Голос Украины".
Начало срока - с 1 января 1993 года.

~~~~~~~ ПОЛИС САО "САЛАМАНДРА" - ВАШ ТАЛИСМАН! ~~~~~~

ПРОГНОЗ НЕ СПРАВДИВСЯ

— Ми очікували, що читачі, ознайомившись із цінами, повністю проігнорують цю важливу кампанію, — говорить начальник служби поштового зв'язку і розповсюдження преси виробничого об'єднання «Чернігівзв'язок» Анатолій Бородавко. — Але, на щастя, прогноз не справдився. Незважаючи на фінансові труднощі, шанувальники преси не зраджують своїм улюбленим виданням.

Найкраще іде передплата на «Голос України». у Коропському районі маємо вже 296 читачів, у Менському — 289, у Борзнянському — 272. Загалом, п'ята частина нинішніх читачів поновила передплатні квитанції на парламентську газету.

Сергій ПАВЛЕНКО.

НЕ БУВАЄ ЧУЖИХ СИНІВ

Репортаж

Як, між іншим, і дочок також. Напевно, це і є головним уроком фестивалю «Усі ми діти твої, Україно!», що проходив протягом року і ось, сьогодні та завтра, прощається з нами на концертних майданчиках та у виставочних залах. Про це ж саме мені спало на думку і тут — в Українському народному домі, де заступник міністра культури Юрій Сердюк відкрив виставку народної творчості народів, які проживають на території України.

Вдивляючись у картини, кераміку, вишиванки, ляльки, килими, ювелірні вироби, намагаюсь передбачити повороти долі, характери авторів і відчуваю, що це мені вдається. Татарка Лемшире Алієва, яка перетнула восьмидесятилітній поріг життя у Криму, схоже, віддала виставці зі своєї скриньки найдорожче — мараму (кримсько-татарський головний убір) свого батька та брата. А болгарки Євдокія Іванова та Фросина Будурова із села Вільшанки, що на Кіровоградщині, де здавна селяться болгари, самі запропонували до експозиції виставки зразки національного болгарського одягу. Турок Іззет Аблаєв вирішив здивувати Україну ювелірними виробами і, дійсно, дуалик (потайний мельхіоровий гаманець, оздоблений бірюзою, у якому старший роду зберігав на пасу заповіт), так і притягує погляд. А його співвітчизник Саввіді, не інакше, хотів поіронізувати, запропонувавши на виставку цукерницю надзвичайно тонкої роботи: адже цукор нам час подавати вже на сріблі.

Як, напевно, переживали маленькі поляки з дитячого театру ляльок, принаряджуючи для поїздки до Києва у казкове вбрання героїв Легенди про казкового дракона! І які почуття рухали руку визнаного у всьому світі митця Марії Приймаченко? І які наспіви пригадувались Аллі Литвиненко, Євгенії Пілюгіній, що вишивали сонячні візерунки на рушниках і килимах?! Дещо можна було перевірити тут, біля самих експонатів.

— Лесю, твій соняшник став емблемою виставки. Та чи не повтор це того, що ми вже проходили? — намагаюсь поставити в скрутне становище Лесю Саєнко, яка успішно справляється з роллю гіда.

— А хіба може постаріти сонце? — сам потрапляю у кут.

Килими її матері, Ніни Олександрівни Саєнко, висять на чільному місці української експозиції, від них так не відходять люди, як колись не відходили від ка-

КРУ

Воя... П... дянсько... Ар... уявити щось... ністичне? В... тової війни... стояли по рі... рикад, люто... ні одних. А... змінюється... можці і пер... ресня разом... теплоході «А... ков» у круїз... дорож орган... тєрство обо... Спілка офіце...

Щось нов...

Д...

Віднині п... лок з Кана... Україну тур... ївське об'єд... співробітниц... надсько-лит... «Торвіл». В... клієнтам з... операцію... строк. Таки... тимуть і ван... для дитячих... рень.

...ртин батька... рівни і діда... сандра Фер... єнка. Ось ... натрапляю ... мобутних, ... дожників.

Намагаю... представлен... роди — нім... угорці, євре... ри, цигани, ... ни, азербай... ходить.

У цьому ... місця усім. ... ки не морд... чвари між... лігійні ... усобні.

І останне... 16-й годині... аукціон, ... нуть лотами...
~~~~~~~

Передплата-93

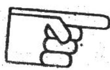
15. Харківському ВО «Завод ім. Малишева» (мотоцикл ЗИМ-350).

16. Харківському колективно-виробничо-торговельному підприємству «Епос» (відрізи тканин для пальт і жіночих костюмів).

17. Хмельницькому виробничому об'єднанню «Новатор» (автомобільні приймачі, магнітоли, зарядні пристрої).

18. Київському «Інженерному центру ЛТД» (імпортне канцелярське приладдя).

19. ____________________

____

____________________ Шановні добродії!

Під час передплатної кампанії у вересні — листопаді тут може міститися і назва вашої фірми чи підприємства. Пропозиції по телефонах 446-72-63, 441-89-95.

Друзі, ви станете учасниками розиграшу нашої лотереї за умови, якщо передплатите «Голос України» на рік. Затим надсилаєте до редакції листівку, де вказуєте:

ПРІЗВИЩЕ, ІМ'Я, ПО БАТЬКОВІ;

ДОМАШНЮ АДРЕСУ;

НОМЕР КВИТАНЦІЇ;

НОМЕР ПОШТОВОГО ВІДДІЛЕННЯ, ЯКЕ ОФОРМИЛО ПЕРЕДПЛАТУ.

Розиграш лотереї у січні 1993 року. Щасти вам!

ль ЛуАЗ-969М

«Електрон»).
ини «Таврія»).
ріэка»).
альні дерево-

конікідзе (мі-

пососи, фени,

До речі

матично одер-
Україні стра-
а «Саламанд-

латника
щасного ви-
ередплатника.
в залежності
передплатни-

газету «Голос

Документи, необхідні для одержання страхового відшкодування — квитанція передплати на «Голос України» у 1993 році

— Вирізаний з газети і **заповнений на ім'я передплатника** корінець страхового полісу САТ «Саламандра».

— Документ, що підтверджує настання інвалідності чи смерті передплатника в результаті нещасного випадку (у разі смерті відшкодування сплачується спадкоємцям потерпілого)

— Паспорт або посвідчення особи передплатника (у разі смерті передплатника документ, що підтверджує право успадкування).

Телефони для довідок: (8-0572) 22-47-04, 21-19-38

Адреса: Харків, ДСП пл. Радянської України, 1, Палац праці, 7 під.

КРУЇЗ ПРИМИРЕННЯ

Воя... ПА і вет... и Радянсько... армії. Чи ... можна уявити щось більш антагоністичне? В роки другої світової війни вони на смерть стояли по різні сторони барикад, люто ненавидячи одні одних. Але все тече, все змінюється. Колишні переможці і переможені 30 вересня разом вирушили на теплоході «Академік Глушков» у круїз по Дніпру. Подорож організувало Міністерство оборони України. Спілка офіцерів та редакція газети «Молодь України». Її мета — примирити ветеранів, допомогти зрозуміти ідеали, позиції і переконання колишніх ворогів.

У програмі круїзу — дискусії, виступи, зустрічі з жителями Канева, Херсона, Одеси, Черкас, покладання квітів на могили жертв другої світової війни.

Хома МУСІЄНКО.

На фото: В. Чорновіл та В. Яворівський серед учасників круїзу.

Щось новеньке

ДОБРІ ПОШТАРІ

Віднині про доставку посилок з Канади і Америки в Україну турбуватиметься Київське об'єднання ділового співробітництва «АІСТ» і канадсько-литовська фірма «Торвіл». Вони гарантують клієнтам здійснювати цю операцію у двотижневий строк. Таким чином надходитимуть і вантажні милосердя для дитячих будинків і лікарень.

— Незабаром дві фірми створять спільне підприємство,— розповідає директор одного з підрозділів «АІСТа» Петро Борисович.— Тоді доставка посилок і вантажів ще прискориться.

Крім ділових контактів, «АІСТ» і литовське представництво «Горвіла» уклали угоду на оздоровлення дітей з України в Прибалтиці.

Андрій АНДРІЙЧУК.

...ДИВСЯ

зку і розпо-
си виробничо-
«Чернігівзв'я-
Бородавко. —
, прогноз не

справдився. Незважаючи на фінансові трудноші, шанувальники преси не зраджують своїм улюбленим виданням.

Найкраще іде передплата на «Голос України». у Коропському районі маємо вже 296 читачів, у Менському — 289, у Борзнянському — 272. Загалом, п'ята частина нинішніх читачів поновила передплатні квитанції на парламентську газету.

Сергій ПАВЛЕНКО.

...БУВАЄ ЧУЖИХ СИНІВ

Репортаж

хоже, віддала
ої скриньки
мараму (крим-
головний
ька та брата.
вдокія Іванова
дурова із се-
що на Кіро-
здавна се-
, самі запро-
спозиції вис-
національного
одягу. Турок
вирішив зди-
ювелірними
ійсно, дуалик
льхіоровий га-
ений бірюзою,
ий роду збері-
повіт), так і
ляд. А його

співвітчизник Саввіді, не інакше, хотів поіронізувати, запропонувавши на виставку цукерницю надзвичайно тонкої роботи: адже цукор нам час подавати вже на сріблі.

Як, напевно, переживали маленькі поляки з дитячого театру ляльок, принаряджуючи для поїздки до Києва у казкове вбрання героїв Легенди про казкового дракона! І які почуття рухали руку визнаного у всьому світі митця Марії Приймаченко? І які наспіви пригадувались Аллі Литвиненко, Євгенії Пілюгіній, що вишивали сонячні візерунки на рушниках і килимах?! Дещо можна було перевірити тут, біля самих експонатів.

— Лесю, твій соняшник став емблемою виставки. Та чи не повтор це того, що ми вже проходили? — намагаюсь поставити в скрутне становище Лесю Саєнко, яка успішно справляється з роллю гіда.

— А хіба може постаріти сонце? — сам потрапляю у кут.

Килими її матері, Ніни Олександрівни Саєнко висять на чільному місці української експозиції, від них так не відходять люди, як колись не відходили від картин батька Ніни Олександрівни і діда Лесі — Олександра Ферапонтовича Саєнка. Ось так несподівано натрапляю на династію самобутніх, вже визнаних художників.

Намагаюсь перелічити представлені на виставці народи — німці, греки, турки, угорці, євреї, поляки, болгари, цигани, українці, росіяни, азербайджанці... Не виходить.

У цьому Домі вистачило місця усім. І вистачить, доки не мордують оцю землю чвари міжнаціональні, релігійні, міжпартійні, міжусобні.

І останнє: 11-го жовтня о 16-й годині тут відкриється аукціон, де експонати стануть лотами.

Сергій ВЛАД.

Реалії

КОНФЛІКТ УСУНУЛИ, А ПРОБЛЕМИ!

Під тиском профспілок прокурор Сум скасував рішення міських властей про підвищення тарифів у тролейбусі до трьох карбованців і в автобусах — до п'яти. Однак, схоже, це лише початок неприємної для городян історії. Через неабиякі фінансові трудноші, що їх переживають транспортники, дедалі погіршується якість обслуговування пасажирів. А масове звільнення за власним бажанням водіїв тролейбусного управління призвело до того, що вже сьогодні приблизно третина машин простоює в парку.

Віталій МАКСЮТЕНКО.
Суми.

Пекло у Красном...

Подробиці

Як було повідомлено у вчорашньому номері «ГУ», в селі Красний Рай, що входить до складу винрадгоспу «Алушта», зруйновано тимчасове селище кримських татар.

Близько 600 осіб — міліція, ЗМОП — з щитами та кийками оточили табір і заблокували його. Працівники радгоспу стали руйнувати будинки. Кримські татари намагалися чинити опір. Їх били кийками, ногами, було пущено газ. Чотирьох кримських татар з переламаними руками, ногами, ребрами, одного — з черепно-мозковою травмою — госпіталізували в Алуштинській міській лікарні. Ще двадцять шість також отримали тяжкі поранення. На полі

стояла заздал...
«Швидка допо...
швидкуруч на...
лим мінімаль...
могу і міліція...
відомому напр...
ський татари...
пропав безвіст...
Есмет Мурт...
лося вибратис...
з розсіченою...
ся до Сімферо...
штаб-квартири...
ськотатарсько...
— Я ніколи...
ти,— сказав...
може бути та...
стокість у на...
Табір повні...
Всі речі або...
везені невідо...
рію переоран...
У другій по...
тя 60 крим...
навколишніх...

Презентації

ЧУДОД... КРАП...

Навіть не віриться, що оця рідина має чудодійну силу для будь-якого організму. А для тих, хто живе на Україні, де екологічна й радіологічна ситуація не просто складна, а жахлива, краплі, створені угорським вченим Йожефом Берешем, просто необхідні.

На прес-конференції, що провів у Києві доктор Береш, журналісти дізналися, як він

досліджував...
ків, який скл...
визнання вон...
Комерційн...
науково-виро...
нання «Пі...
спорт» Вале...
відомив, що...
можна придб...
ше за валю...
цтві угорськ...
експорт-імпо...
виготовляє л...

Про біле, як...

У травні цього року при Київському держуніверситеті імені Т. Г. Шевченка створили кафедру новітньої історії, яку очолив професор А. Слюсаренко. Нині створюється ще одна — кафедра історіософії на чолі з відомим вченим-історіографом, професором Гарвардського університету Омеляном Пріцаком. Такі нововведення цілком виправдані, оскільки, як вважає доктор історичних наук, професор кафедри новітньої історії України В. Король, увесь радянський період нашої історії був «королівством кривих дзеркал», в якому найкоштовнішим скарбом була... правда.

— Вікторе Юхимовичу, наша новітня історія, якою займається ваша кафедра, починається...

— ...з XX сторіччя, а це означає, що в нашому розпорядженні цілий історичний пласт, який розчищати і розчищати від брехні, фальсифікацій, хибних тлумачень подій і фактів минулого. Це — ніби звільняти від радіонуклідів забруднені Чорнобилем території.

— Спробуйте чимось здивувати...

Актуальн...
інтерв'ю...

— Чи зна...
1925—1926...
на громадя...
Україна мал...
хліба, як у...
— Кафед...
очолить про...
кого універс...
він?
— До ць...
України баз...
шого на хр...
примітивних...
працювали...
муністичну...
споконвіку...
ди, і украї...
мріяли стоя...
прапором бі...
си — тези...
Русь як кол...
ніх народів,...
ницького —...
або про вел...
велику Жо...
цію. Згадай...
була жан...
тільки за ц...
виків вон...
ди виступа...
ця дружби,...
терства. ...

Своєрідно відзначили 30-річчя оздоровчого комплексу «Металург» Донецького металургійного заводу, що в місті Анапа Краснодарського краю, працівники служби безпеки Росії.

— 28 вересня, — повідомив директор з питань соцпобуту цього підприємства В. Крилов — група військових моряків, посилаючись на на...

З Ю...

Прецеде...

каз Міністе...
зпеки Росії...
жбові прим...
ла від наши...
тувати доку...

Пригода

«ПЛАКАЛИ» ОЛЕ...

Таку суму видурила якась пройдисвітка на вулиці Короленка у сімнадцятирічної кіровоградки Олени. Дівчину схопили за руку перед магазином, заторохтіли про різне, а згодом зобов'язали принести грошей, золота, цін-

ностей не...
тисяч. А с...
це — пар...
прийшла ...
здивованого...
ла 40 тися...
обручки, ін...
чі — і ві...

ГОЛОС України

...ЇЗ ПРИМИРЕННЯ

...вет... и Ра-
... Чи ...можна
...льш антаго-
...ки другої сві-
...ни на смерть
... сторони ба-
...навидячи од-
...все тече, все
...лишні пере-
...ожені 30 ве-
...ирушили на
...демік Глуш-
... Дніпру. По-
...вало Мініс-
...ни України.
...в та редакція
газети «Молодь України». Її мета — примирити ветеранів, допомогти зрозуміти ідеали, позиції і переконання колишніх ворогів.

У програмі круїзу — дискусії, виступи, зустрічі з жителями Канева, Херсона, Одеси, Черкас, покладання квітів на могили жертв другої світової війни.

Хома МУСІЄНКО.

На фото: В. Чорновіл та В. Яворівський серед учасників круїзу.

...ьке

...РІ ПОШТАРІ

...оставку поси-
...і Америки в
...атиметься Ки-
...ня ділового
... «АІСТ» і ка-
...ка фірма
... гарантують
...нювати цю
... двотижневий
...ном надходи-
...ні милосердя
...динків і ліка-

— Незабаром дві фірми створять спільне підприємство,— розповідає директор одного з підрозділів «АІСТа» Петро Борисович.— Тоді доставка посилок і вантажів ще прискориться.

Крім ділових контактів, «АІСТ» і литовське представництво «Горвіла» уклали угоду на оздоровлення дітей з України в Прибалтиці.

Андрій АНДРІЙЧУК.

...ни Олександ-
...есі — Олек-
...товича Са-
... несподівано
...инастію са-
...визнаних ху-

... перелічити
... виставці на-
...греки, турки,
...оляки, болга-
...раїнці, росія-
...нці... Не ви-

...і вистачило
...истачить, до-
... оцю землю
...нальні, ре-
...ртійні, між-

...-го жовтня о
... відкриється
...спонати ста-

...ій ВЛАД.

Реалії

КОНФЛІКТ УСУНУЛИ, А ПРОБЛЕМИ?

Під тиском профспілок прокурор Сум скасував рішення міських властей про підвищення тарифів у тролейбусі до трьох карбованців і в автобусах — до п'яти. Однак, схоже, це лише початок неприємної для городян історії. Через неабиякі фінансові труднощі, що їх переживають транспортники, дедалі погіршується якість обслуговування пасажирів. А масове звільнення за власним бажанням водіїв тролейбусного управління призвело до того, що вже сьогодні приблизно третина машин простоює в парку.

Віталій МАКСЮТЕНКО.
Суми.

Пекло у Красному Раю

Подробиці

Як було повідомлено у вчорашньому номері «ГУ», в селі Красний Рай, що входить до складу винрадгоспу «Алушта», зруйновано тимчасове селище кримських татар.

Близько 600 осіб — міліція, ЗМОП — з щитами та кийками оточили табір і заблокували його. Працівники радгоспу стали руйнувати будинки. Кримські татари намагалися чинити опір. Їх били кийками, ногами, було пущено газ. Чотирьох кримських татар з переламаними руками, ногами, ребрами, одного — з черепно-мозковою травмою — госпіталізували в Алуштинській міській лікарні. Ще двадцять шість також отримали тяжкі поранення. На полі стояла заздалегідь підігнана «Швидка допомога». Лікарі нашвидкуруч надали постраждалим мінімальну медичну допомогу і міліція відвезла їх у невідомому напрямку. Один кримський татарин, Фоті Бекіров, пропав безвісти.

Есмет Муртазаєв, якому вдалося вибратися з цього пекла, з розсіченою головою добрався до Сімферополя і прибув до штаб-квартири Меджлісу кримськотатарського народу.

— Я ніколи не міг подумати,— сказав хлопець,— що може бути така нечувана жорстокість у наші дні.

Табір повністю зруйновано. Всі речі або знищені, або вивезені невідомо куди. Територію переорано.

У другій половині дня 1 жовтня 60 кримських татар із навколишніх сіл почали пікетування Алуштинського міськвиконкому. Вони вимагають негайного звільнення заарештованих і надання їм термінової медичної допомоги.

Меджліс кримськотатарського народу надіслав телеграму прокурору Республіки Крим і Генеральному прокурору України з вимогою дати гідну оцінку цій акції і покарати винних. Планується проведення надзвичайного засідання Меджлісу та прес-конференції для журналістів.

Що ж до міліції, то 24 чоловіка одержали травми. І дуже жаль, що вона стала слухняним знаряддям безвідповідальних політиків. Кажуть, що татари порушили закон. Хай навіть і так. Але це не означає, що у відповідь треба вдаватися до сили. Кримськотатарський народ п'ятдесят років бореться за право жити на своїй землі. Так невже Україна, яка виборола незалежність, не захистить його? Поки що кримські татари вірять у це...

Олександр ПІЛАТ.

Презентації

ЧУДОДІЙНІ КРАПЛІ

Навіть не віриться, що оця рідина має чудодійну силу для будь-якого організму. А для тих, хто живе на Україні, де екологічна й радіологічна ситуація не просто складна, а жахлива, краплі, створені угорським вченим Йожефом Берешем, просто необхідні.

На прес-конференції, що провів у Києві доктор Береш, журналісти дізналися, як він досліджував силу своїх ліків, який складний шлях до визнання вони пройшли.

Комерційний директор науково-виробничого об'єднання «Південзахідтрансекспорт» Валерій Орєшков повідомив, що краплі Береша можна придбати поки що лише за валюту у представництві угорської фірми «Береш експорт-імпорт», яка й виготовляє ліки. Воно розміщується у Києві в Українському домі — вулиця Хрещатик, 2. Але вирішується питання про створення спільного угорсько-українського підприємства в Лубнах, яке виготовлятиме краплі. Тоді вони, звичайно, продаватимуться за купони і коштуватимуть набагато дешевше за імпортовані.

Наступного дня у Києві пройшов міжнародний науковий семінар «Клінічні дослідження і досвід застосування «Крапель Береша плюс» в Угорщині, Україні та інших країнах», на якому з цікавими доповідями виступили угорські й українські вчені.

Олександр ВОЛОДИМИРОВ.

Про біле, яке було чорним

У травні цього року при Київському держуніверситеті імені Т. Г. Шевченка створили кафедру новітньої історії, яку очолив професор А. Слюсаренко. Нині створюється ще одна — кафедра історіософії на чолі з відомим вченим-історіографом, професором Гарвардського університету Омеляном Пріцаком. Такі нововведення цілком виправдані, оскільки, як вважає доктор історичних наук, професор кафедри новітньої історії України В. Король, увесь радянський період нашої історії був «королівством кривих дзеркал», в якому найкоштовнішим скарбом була... правда.

— Вікторе Юхимовичу, наша новітня історія, якою займається ваша кафедра, починається...

— ...з XX сторіччя, а це означає, що в нашому розпорядженні цілий історичний пласт, який розчищати і розчищати від брехні, фальсифікацій, хибних тлумачень подій і фактів минулого. Це — ніби звільняти від радіонуклідів забруднені Чорнобилем території.

— Спробуйте чимось здивувати...

Актуальне інтерв'ю

— Чи знаєте ви, що у 1925—1926 роках виснажена громадянською війною Україна мала майже стільки хліба, як у 1913 році?!

— Кафедру історіософії очолить професор Гарвардського університету. Чому саме він?

— До цього часу історія України базувалася здебільшого на хронології подій й примітивних коментарів, які працювали на стрижневу комуністичну концепцію — споконвіку слов'янські народи, і український зокрема, мріяли стояти під одним прапором більшовизму. Звідси — тези про Київську Русь як колиску трьох братніх народів, Богдана Хмельницького — побратима Росії або про велику, надзвичайно велику Жовтневу революцію. Згадайте лишень, Росія була жандармом Європи тільки за царя, а за більшовиків вона ніби завжди виступала як поборниця дружби, миру і братерства. Ми створюємо кафедру історіософії для того, щоб нарешті спробувати на основі об'єктивних подій і процесів, які супроводжували Україну протягом XX сторіччя, одержати філософсько-соціологічний відбиток нашої історії. Народ має право подивитися на себе у люстро, не спотворене ідеологією «червоних» або «жовто-блакитних». Історична наука — деідеологізована царина, інакше свідомість цілих поколінь страждає під пресом «ізмів» — по-ленінськи, по-сталінськи, по-брежнєвськи тощо.

— Вікторе Юхимовичу, я знаю, що студенти високої думки про підручник курс «Лекцій з історії України», який разом з іншими провідними вченими впорядкували і ви...

— Мабуть, маєте на увазі його перший том, який трактує історію України до XX сторіччя. Вже вийшов сигнальний примірник і другого тому. Сподіваюсь, він викличе не менший інтерес. Адже в ньому йдеться про біле, яке десятиріччями було чорним.

Борис СЕРГІЄНКО.

З ЮВІЛЕЄМ!

Прецедент

Своєрідно відзначили 30-річчя оздоровчого комплексу «Металург» Донецького металургійного заводу, що в місті Анапа Краснодарського краю, працівники служби безпеки Росії.

— 28 вересня, — повідомив директор з питань соцпобуту цього підприємства В. Крилов, — група військових моряків, посилаючись на наказ Міністерства служби безпеки Росії, опечатала службові приміщення і зажадала від наших працівників готувати документи для передачі здравниці під юрисдикцію Росії.

Ми про це дізналися від наших працівників по телефону з Анапи, — продовжував В. Крилов, — а от юридичних документів, котрі б обгрунтували подібні дії військових Росії, адміністрація Донецького металургійного заводу й досі не має.

Валентин ДЕМЧЕНКО.

Пригода

«ПЛАКАЛИ» ОЛЕНЧИНІ СТО ТИСЯЧ

Таку суму видурила якась пройдисвітка на вулиці Короленка у сімнадцятирічної кіровоградки Олени. Дівчину схопили за руку перед магазином, заторохтіли про різне, а згодом зобов'язали принести грошей, золота, цінностей не менш як на сто тисяч. А скаже кому про це — паралізує. Дівчина прийшла додому і на очах здивованого нареченого узяла 40 тисяч купонів, золоті обручки, інші коштовні речі — і віднесла тій жінці. Хлопець було кинувся навздогін, але якась невідома сила його зупинила. Тільки годину потому наречені оговтались, але слід зловмисниці вже прохолов.

Микола ВОЛОК.
Кіровоград.

Анонс

ЦЕ ТАК ПРИРОДНО — МУЗИКА І ЧАС

Утретє до столиці України приходить Український міжнародний музичний фестиваль, який триватиме з 3 по 10 жовтня. Свято музики, що збирає композиторів та виконавців більш як з 25 країн світу, на тиждень зруйнує державні кордони, об'єднавши різні музичні епохи, стилі, мови.

У тому, що сьогодні необхідно оберігати душу, переконані не тільки митці, а й організатори та спонсори фестивалю: Спілка композиторів, Міністерство культури, Центрмузінформ України, фірма «Планета», фонд «Відродження», «Борисфен» та інші.

Усе в цьому святі співіснуватиме разом: минула і сучасна музика — академічна, авангардна, камерна, органна, хорова, фортепіанна. Та при всій насиченості програми (по 3—4 концерти щодня) кожен слухач зможе вибрати «свій» концерт з 25 намічених. Бо з переважного числа творів українських авторів та різноманітної програми сучасної зарубіжної музики звучатиме класика: твори Баха, Моцарта, Россіні, Р. Штрауса, Брамса, Малера, Чайковського, Равеля, Бернстайна, Шостаковича. І в цьому — ознака другого дихання, адже на відміну від попередніх двох фестивалів українська музика звучатиме в контексті загальносвітової культури усіх часів та народів.

Відбудуться прем'єри: Є. Станкович — «Музика Рудого лісу», В. Губа — «Вісім трагічних картин», Л. Грабовський — «Ворзель», І. Карабиць — «Молитва Катерини», Г. Ляшенко — «Idem per idem». Прикро, що на такому представницькому форумі вже третій рік не знаходиться належного місця видатній музиці Б. Лятошинського та історичному українському жанру — хоровому.

Ще одна новина — вперше відбудеться Міжнародний форум музики молодих (вісім концертів). Тут багатонаціональний контрапункт заговорить на спільну тему: людина та її шукання самої себе.

Отож — фестиваль! Може, він і стане моментом звернення до істини. Нехай цьому ніщо не заважає.

Ніна СТЕПАНЕНКО, музикознавець.

Коротко

ХТО ЗАГУБИВ ЛІТАК?

Як повідомив Центр громадських зв'язків МВС України, 28 вересня на полі поблизу села Григоріванівка Ніжинського району Чернігівської області знайдено обгорілий чотирьохмісний літак невстановленої марки.

Олена ДАНИЛЕНКО.

ЧИ ПОЗБУДЕМОСЯ «ПЕСТИЦИДНОГО МЕНЮ»?

Наш співрозмовник — директор інженерно-технологічного інституту «Біотехніка» Академії аграрних наук України Ігор Старчевський.

Актуальне інтерв'ю

— Відверто кажучи, Ігоре Петровичу, коли ви запропонували поділитися через газету своїми міркуваннями про те, як за рахунок прискореного розвитку виробництва та використання біологічних методів захисту рослин знизити забруднення харчових продуктів пестицидами, то я спочатку засумнівався: чи на часі отака розмова? По-перше, проблема давним-давно забалакана, а зрушень в її розв'язанні, як на мене, немає. По-друге, більшість наших співгромадян заклопотана нині іншим: як би прогодуватися зиму-весну, до наступного врожаю, коли вже тепер багато в чому нестача та ще й ціни неабияк «кусаються». За таких обставин, знаю по своїй сім'ї, якісь там шкідливі «приправи» не дуже хвилюють, над цим просто не замислюєшся.

— Що ж, на побутовому рівні, розумію, ця проблема у нас, на відміну від багатьох високорозвинутих країн, справді далеко не на першому місці. В Україні останнім часом намітилася стійка тенденція до дедалі більшого забруднення навколишнього середовища залишками шкідливих отрутохімікатів, адже в ряді регіонів, особливо на півдні, рівень використання пестицидів сягає 15 і більше кілограмів на гектар. Вони поступово нагромаджуються в овочах, плодово-ягідних та інших рослинних продуктах, а через корми — і в молоці та м'ясі. За даними ж Агентства з охорони навколишнього середовища США, навіть мікродози пестицидів, що їх містять харчові продукти, стають третім за небезпекою для людини канцерогенним чинником після куріння та дії шкідливих газів в атмосфері. А ми ще ж забруднюємо отрутохімікатами джерела господарсько-питного водопостачання, ними нерідко вже навіть риба тхне. Пестициди широкого застосування виявлено в лікувальних водах Євпаторійсько-Сакського та Одеського курортних районів. Усе це, зрозуміло, вимагає якомога більшого обмеження використання отрутохімікатів.

— Але ж у палиці, як то кажуть, два кінці: таке обмеження неодмінно призведе до втрат урожаю. Нині не вдалося он закупити деякі хімікати за рубежем — так господарники такий гвалт зчинили...

— Воно й зрозуміло, адже через недостатній захист рослин від бур'янів, хвороб та шкідників щороку втрачаємо понад 20 відсотків урожаю. І вихід тут, переконаний, один: дедалі ширше використання біологічного методу.

— Панацея від усіх лих?

— Я так не сказав. Та, безперечно, біологічні засоби повинні стати найважливішою ланкою інтегрованого захисту рослин, що передбачає комплексне, екологічно й економічно обгрунтоване використання всіх наявних методів і засобів знищення шкідливих організмів. Частку використання біометоду в загальному обсязі захисних заходів вже найближчим часом можна довести до 45—50 відсотків за нинішніх 14. І це, до речі, диктується не лише кризовою екологічною ситуацією, що склалася в Україні, а й тяжким станом нашої економіки.

— Це ж як розуміти?

— Україна, відомо, не має власної розвинутої промисловості з виробництва хімічних засобів захисту рослин. Їх завозили в основному з Росії й Казахстану, купували за рубежем. Ці джерела тепер геть обміліли. А спорудження відповідних підприємств у нас вимагало б багатомільярдних витрат і тривалого часу. Разом з тим вже сьогодні маємо значно кращі стартові позиції щодо розвитку біометоду порівняно з іншими країнами, адже за останні 10—15 років створили основи промисловості з виробництва біологічних засобів захисту рослин. У державі нині діє близько 300 обласних, зональних та районних виробничих біолабораторій з виробництва трихограми, бактороденциду, деяких інших ентомофагів і мікробіопрепаратів. Є ряд наукових і науково-виробничих закладів, що займаються проблемами біометоду, розробкою промислових технологій, технологічного обладнання і приладів для виробництва біологічних засобів та їх практичного застосування. Зосередивши увагу на дальшому розвитку цього напряму, вбиваємо, як то кажуть, одразу трьох зайців: заощаджуємо кошти, сили й час; докорінно знижуємо тиск пестицидного пресу на навколишнє середовище; нарешті, значно поліпшуємо інтегрований захист рослин від хвороб та шкідників, збільшуючи тим самим урожайність та валові збори продуктів харчування, причому екологічно безпечних.

— Мене ви переконали. Але чому ж, скажіть, не приваблюють оті «зайці» селян? Вони все-таки чомусь тримають курс на пестициди.

— Причин тут кілька. Арсенал біологічних засобів захисту рослин надто обмежений, серед ентомофагів промислового значення набула лише трихограма. Не кращі справи з мікробіопрепаратами. А не маючи повного набору засобів, належного захисного ефекту не досягнеш. Експериментальна й матеріально-технічна база наукових закладів і підприємств біологічного захисту рослин надто слабка. Цілеспрямованої роботи по відлагодженню у виробничих умовах технологій практичного використання біозасобів, по суті, не ведеться. До всього того недостатньою є кваліфікація сільських спеціалістів, фермерів у питаннях інтегрованого захисту рослин на базі переважного використання біометодів. З усього сказаного слід зробити один висновок: потрібна дійова державна політика на пріоритетність біологічного землеробства, яке б грунтувалося на екологічно безпечних технологіях захисту рослин.

— Очевидно, тут вам, спеціалістам, і карти в руки: розробляйте таку політику, пропонуйте державним структурам.

— До чого нині і прагнемо. Недавно зібралося нас чимало — керівників й спеціалістів науково-дослідних установ, підприємств, розробили концепцію розвитку виробництва та використання біологічних засобів захисту рослин в Україні. На її основі, думається, може грунтуватися відповідна державна науково-технічна програма.

— І які ж головні напрями ви тут бачите?

— Насамперед треба дати практикам якнайповніший асортимент ентомофагів і мікробіопрепаратів. Отже, треба створювати нові потужності. Курс тут слід тримати не на заводи-велетні, а на малі й середні підприємства. Це, по-перше, дасть можливість раціонально розмістити їх по всій Україні, швидко доставляти продукцію замовникам. По-друге, забезпечить гнучкість виробництва, заміну одного препарата іншим відповідно до потреб ринку.

Для цього потрібні, зрозуміло, відповідне матеріально-технічне забезпечення й стартові асигнування, без них практичні роботи не розгорнеш. На нинішньому етапі без допомоги держави не обійтися. Вже тепер, скажімо, слід на державному рівні подбати про поліпшення екологічної ситуації в 30—50-кілометрових зонах уздовж течій Дніпра, Дністра, Дунаю, Південного Бугу, узбережжя Чорного й Азовського морів, на територіях, що постраждали внаслідок Чорнобильської аварії.

— Розумію так, Ігоре Петровичу, що біологізація захисту рослин, поставлена на державну основу, дасть нам можливість таки позбутися «пестицидного меню», купатися в безпечніших водоймах, дихати чистішим повітрям.

— Авжеж. З приводу поліпшення охорони навколишнього середовища Верховна Рада вже прийняла ряд корисних законодавчих актів, що передбачають, до речі, й розвиток безпечних методів ведення рослинництва. Сподіваємося, що наша концепція допоможе практичному їх здійсненню. Тільки б проблему, про яку мова, знову, як ви справедливо зазначили на початку нашої бесіди, не забалакати. Жива природа нам того не простить.

Розмову вів **Георгій ВОРОТНЮК,**
власний кореспондент «Голосу України».
Одеса.

Селянський щоденник

ЧОРТОПОЛОХ НА ШЛЯХУ РЕФОРМИ

На Буковині з важкими потугами втілюється земельна реформа. Бажаючі одержати наділи для ведення фермерського чи просто домашнього господарства наражаються на опір з боку місцевої бюрократії. Та схоже, що обласна держадміністрація вирішила дати бій зловмисникам. Днями представник Президента України в Чернівецькій області Іван Гнатишин видав розпорядження, яким місцеві Ради зобов'язано по справедливості й на підставі чинного законодавства поділити землю.

У документі названо факти, від яких пахне криміналом. Так, Вашковецька міськрада не роздала заявникам десятки гектарів землі зі свого запасу. Рілля, що могла б нагодувати не одну сім'ю, через цю злочинну тяганину вкрилася чортополохом. Така ж картина спостерігається і в селах Ропча Сторожинецького, Купка, Луковиця, Глибоцького, Малинці, Грозинці Хотинського, Стрілецький кут, Шипинці Кіцманського районів.

За виявленими фактами поки що злісних бюрократів не притягнуто до відповідальності. Проте, як заявили в держадміністрації, покара неодмінно награне. Станеться це тоді, коли в області завершиться загальна перевірка результатів розподілу землі селянам.

Василь БАБУХ,
власний кореспондент «Голосу України».
Чернівецька область.

У НАЦІОНАЛЬНОМУ БАНКУ

НАЦІОНАЛЬНИМ БАНКОМ УКРАЇНИ 3 ЖОВТНЯ 1992 РОКУ ВСТАНОВЛЮЄТЬСЯ КУРС КАРБОВАНЦЯ І КУПОНА ДО ІНОЗЕМНИХ ВАЛЮТ

1 австралійський долар	220.47
1 австрійський шилінг	30.86
1 англійський фунт стерлінгів	538.59
10 бельгійських франків	105.42
1 німецька марка	217.28
1 голландський гульден	192.94
1 датська крона	56.05
100 італійських лір	24.90
1 канадський долар	248.33
1 норвезька крона	53.46
1 долар США	309.00
1 фінська марка	68.51
1 французький франк	64.15
1 шведська крона	57.87
1 швейцарський франк	248.39
10 японських ієн	25.75
1 екю	423.95
10 іспанських песет	30.90
10 грецьких драхм	16.83
1 ірланський фунт	569.95
1 ісландська крона	5.75
1 кувейтський динар	1067.73
10 ліванських фунтів	1.28
10 португальських ескудо	24.35
1 сингапурський долар	193.97
10 турецьких лір	0.43
1 естонська крона	27.16
1 долар США по розрахунках із Індією в 1992 році	309.00

КУРС КАРБОВАНЦЯ І КУПОНА ЗА 1 ДОЛАР США НА ВАЛЮТНІЙ БІРЖІ ПРИ НАЦІОНАЛЬНОМУ БАНКУ УКРАЇНИ 29 ВЕРЕСНЯ 1992 РОКУ СТАНОВИВ 350.00

ВАЛЮТНИЙ КОЕФІЦІЄНТ КУПОНА ДО КАРБОВАНЦЯ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ НЕТОРГОВЕЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ СКЛАДАЄ 1,0.

ГОЛОВНЕ ВАЛЮТНО-ЕКОНОМІЧНЕ УПРАВЛІННЯ.

«МІЙ ДРУЖЕ ЄДИНИЙ»...

Так назвав Чигирин Тарас Шевченко. А сучасні чигиринці?

Олександр НАЙДА, заслужений лісовод України:

— Чигирин найчастіше називають гетьманською столицею. І забувають, що відтоді, як перша козацька чайка вийшла на Чорне море, Чигирин став ще й містом мореходів. З далеких заморських мандрів привіз якийсь козак додому чудернацьке дерево, що називалося кам'яним. Відтоді минуло понад 400 літ, а дерево-екзот, завдяки турботам чигиринців, росте й досі. Цього року навіть зацвіло і плодоносило.

Понад дві тисячі капітанів і шпікерів дав Чигирин за роки свого існування. Служили «міцні, високі, красиві, відважні чигиринці» (так характеризувала наших земляків тодішня преса) на «Варязі», інших знаменитих кораблях, які прийнято ототожнювати лише з російським флотом. Мало кому відомо, що автор славнозвісної пісні «Раскинулось море широко» — теж чигиринець — Федір Предтеча. Я улюблена в народі співачка Клавдія Шульженко теж родом з Чигирина. Коли дівчинці виповнилося три роки, батько її, Іван Шульженко, виїхав до Сибіру. Однак, не берусь перелічити знаменитих земляків...

Андрій ШМИГОЛЬ, бізнесмен з Канади:

— Чигирин —, моя незабутня батьківщина. Я пишаюся минулим свого краю, пишаюся, що сам тут побачив світ. Втрете за останні роки відвідую родичів-чигиринців. У Чигирина є найбільше багатство — його славна минувшина.

...Я до кінця своїх днів допомагатиму чим зможу моїй батьківщині.

Богдан ЛЕГОНЯК, краєзнавець:

— Існує три версії про походження назви міста Чигирин. Одні науковці схиляються до думки, що йменння місту дали дрімучі чагарники, які розділили Дике Поле й володіння Київської Русі. Другі доводять, що назва пішла від тюркського слова «чигир» — битий шлях, дорога. Мені здається, найближчі до істини ті, хто вважає «матір'ю» Чигирина цілюще зілля чигир-траву.

Сергійко КУБРАК: вихованець дитсадка:

— Я навчився рахувати. Коли ми з татком піднімалися на Богданову гору, налічив 212 східців. З гори все видно: і Дніпро, і Тясмин, навіть бабусине село — Суботів. Татко розповів, що колись тут вороги оточили козаків і їм не стало що пити. У скелі пробилося джерело і козаки перемогли ворогів. Ми тут з хлопцями любимо бігати по скелях, грати у козаків...

Фото Олександра КОСТИРКА.

ЧИГИР-ТРАВА, ЧИГИРИН

Плинуть осінні хмари над колишньою гетьманською столицею. Над містом, котре чотири століття тому, в 1592 році, здобуло європейські привілеї — магдебурзьке право на самоврядування.

Шугає вітер по кам'яницях Замкової-Богданової гори, зазирає до вежі Дорошенка. ...Здається, мить — і з-за Тясмину блискавкою зринуть вершники, буйночубі козаки, і загомонить голосами древня фортеця... Та ні. Тихо на горі. Сумно. Зимно. Лиш озиваються тугою Тарасові рядки: «Чигирине, Чигирине, все на світі гине, і святая твоя слава, як пилина лине за вітрами холодними...»

З ВИСОТИ БОГДАНОВОЇ ГОРИ

Побувати в Чигирині і не поспілкуватися з Василем Полтавцем — все одно, що не побувати там зовсім. Василь Полтавець — хрещений батько Чигиринського державного історико-культурного заповідника. Він же тепер і його директор, пристрасний, палкий краєзнавець у душі і по службі. Це він разом зі своїми «козаками-чигиринцями», науковими співробітниками заповідника, розкопав в архівах Кракова 400-літню дату надання місту магдебурзького права.

— Так, це було відкриття, хоч дата ця відома історикам давно, проте ретельно замовчувалася: надто невигідним поставало порівняння Чигирина доби Богдана Хмельницького — цивілізованого 50-тисячного центру України з занедбаним 10-тисячним районним містечком радянського періоду. У Кракові ми лише уточнили достеменне число й місяць цієї історичної події. Сталася вона в жовтні, на Святу Покрову. От ми й вирішили відсвяткувати її, щоб нагадати людям їхній родовід. Щоб привернути увагу до міста, яке відіграло в історії України визначну роль.

— Пане Василю, ви майже щодня буваєте на розкопках вежі-фортеці гетьмана Дорошенка! Що ви бачите звідти, з висоти Богданової гори?

— Те, що майже 150 літ тому побачив крізь «сльози щирі» Тарас Шевченко і з болем написав: «Гетьмани, гетьмани, якби-то ви встали... Заплакали б тяжко, то ви б не впізнали козацької слави убогих руїн...». Сумно дивитися «з висоти Богданової гори» на місто, котре повинне було б стати святинею для кожного сущого в Україні. Сюди, до «міста столичного Чигирина», як підписував численні гетьманські листи й універсали Богдан Хмельницький (тоді Чигирин був не лише резиденцією гетьмана, а фактично, столицею України), прибували посли з Польщі, Росії, Англії, Італії, Швеції, Австрії, Туреччини, які хотіли мати союз із козацькою державою. У Верхньому місті, де розташовувалися посольства, постійно мешкав навіть посланець Папи Римського — ось яким був авторитет молодої України. У Нижньому місті жили міщани, козацька старшина, стояло військо. При церквах, монастирях діяли школи. Іноземних послів зустрічали і проводжали з музикою.

— Кажуть, Полтавець «хворіє» XVII століттям і волів би туди повернути весь Чигирин...

— Аби ж то! Відтворити хоча б фрагмент козацької столиці XVII століття — з фортецею, соборами, будинками посольств і козаків — моя мрія.

— Чотириста літ віддзвонить дзвонами Свята Покрова Чигирину. А через три роки знову ювілей.

— Так, виповниться чотири століття відтоді, як на хуторі Суботів у родині козака з'явився на світ хлопчик, якому судилося стати державотворцем, видатним полководцем, талановитим дипломатом. Як би хто нині, та й колись, не витлумачував діяльність Богдана Хмельницького та угоду України з Росією (вона була саме угодою — тимчасовою, військовою, а не возз'єднанням), незаперечним є те, що саме він, у кривавих, виснажливих боях, в оточенні і безперервних підступах ворогів і недругів, протягом трьох-чотирьох років зумів побудувати державу з усіма атрибутами влади: законодавчою, виконавчою, судовою, з військом, дипломатією, власними грошима. Сьогодні нам не загрожують — і слава Богу! — ні турки, ані поляки, ні татари. Але держави, повноцінної, незалежної, немає. Скільки б ми про неї не говорили.

— Чула, ЮНЕСКО має намір оголосити 1995 рік роком Богдана Хмельницького...

— У Сорбонні недавно відбувся симпозіум, присвячений історії України, її гетьманам. Один французький учений читав свою доповідь українською мовою. У Швеції цього року вийшли друком щоденники Ліліана Крона, довіреного посланця короля Швеції Карла Густава до Богдана Хмельницького.

— Отже, світ готується відзначити ювілей українського державотворця?

— Як бачите. Гірко визнавати, але ми з великими потугами спромоглися лишень випустити короткий фотопутівник «Чигирин. Суботів. Холодний Яр». Є гаряче бажання зробити більше, є молоді талановиті голови — не вистачає тільки одного «мізеру» — коштів. Аби не було грішно, було б смішно: на впорядкування Чигирина у зв'язку з 400-літнім наданням йому магдебурзького права уряд Фокіна виділив 10 мільйонів карбованців. Цього не вистачить, щоб відремонтувати навіть шляхи.

— А як же численні фонди, модні тепер спонсори? Врешті, народні депутати, які опікуються національним відродженням?

— Чи бачили ви нині дивака, котрий би вклав свій капітал у культуру? Я такого не зустрічав. А щодо депутатів — не раз приїжджали з Києва до Чигирина дуже поважні люди. Один навіть плакав на Богдановій горі — поки його знімала телевізія. Оце, як кажуть, і вся любов.

— Пане Василю, вам не здається, що наша розмова вийшла надто песимістичною? Все-таки ювілей, свято...

— Оце, вважаю, і є нагода, щоб поговорити про болячки. Але я не песиміст. Чигирин, Богдан Хмельницький — символи державності України. І я вірю: коли відродиться з убогості й руїн свята чигиринська земля, Замкова Богданова гора, тоді й Україна стане справжньою державою. Бо зв'язані вони між собою пуповиною.

ЗНОВУ БИТИ У ДЗВОНИ?

На майдані, перед приміщенням районної держадміністрації, бовваніє важка незграбна постать Ілліча. Прямо від неї, але на горі, височить Богдан з гордо піднятою головою. За іронією архітектора, а, може, й випадково, пам'ятники розміщені так, що, здається, гнівний гетьман згори замахнувся булавою на «вождя світового пролетаріату»...

Однак, не курйози привели мене до районної влади, а однe-єдине запитання: що буде з гігантським промисловим майданчиком колишньої недобудованої Чигиринської атомної електростанції? Бо, тривожилися чигиринці, подейкують із столиці, що тепер уже не московське, а рідне Міненергетики України продовжить безглузді експерименти. Причому, на території історико-культурного заповідника. Невже мало сплюндрованих луків тихого Тясмину, сотень гектарів винищеного реліктового лісу? Врешті, хіба мало заплачених 200 мільйонів народних карбованців, бездумно вгачених у притясминські піщані дюни?!

Тривога виявилася не безпідставною. Заступник представника Президента Василь Ключник підтвердив: щойно до Чигирина прибув, здається, десятий директор «атомної» (вже змінився четвертий проект станції, але в народі закріпилася за нею саме така назва). На цей раз планують спорудження парогазової електростанції, що в кілька разів потужніша за атомну. Аналогічних станцій ні в Україні, ні в колишньому Союзі ще не будували. Тому Міненергетики уклало чи укладе — ніхто в районі толком не знає — з німецькою фірмою «Сіменс» договір на будівництво і спільну експлуатацію станції.

— Так, ми в районі не відаємо, що це буде: нова біда чи благо,— сказав В. Ключник. — Верхи не вважають за потрібне навіть повідомити, що збираються робити на Притясминні, замордованому попередніми чужими технократами. Чули люди, що станція ця поглинатиме величезну кількість кисню. Можливі часті опади й інші неприємні «сюрпризи»... Тому ми вимагатимемо незалежної екологічної експертизи. Скільки може терпіти Чигирин?..

Справді, скільки? Чи можна бодай уявити, що на Єлисейських полях чи біля пам'ятника Вашингтону хтось запроектує завод? А у нас усе можна. Будувати на козацьких кістках. Скородити бульдозерами заповідник.

НА ЗНІМКУ (ліворуч): юний чигиринець Сергійко Кубрак.

Лідія ТИТАРЕНКО, власний кореспондент «Голосу України» по Черкаській області.

Телефон корпункту в Черкасах: 47-12-87.

АФЕРА З МІЛЬЯРДАМИ

Триває слідство

Пограбувань таких масштабів ще не знала наша країна. За короткий строк з банків Москви за фіктивними документами були вилучені мільярди карбованців.

Відразу скажу, як годиться, крупні московські банкіри відразу ж дали інтерв'ю, в яких захищали честь мундира й завіряли: повідомлення правоохоронних органів про значну економічну аферу — провокація.

Наприкінці травня на Петровці, 17 міліцейський патруль зупинився біля групи кавказців, — вони завантажували у машину мішки, що видалося підозрілим. Між тим один із мішків розв'язався, і стало видно — він повен грошей у банківській упаковці. Затриманих доставили у 17-е відділення міліції, перевірили документи, які начебто заспокоювали — жителі Чечні отримували гроші відповідно до платіжних документів. Могли б і відпустити з миром, але все ж таки вирішили зв'язатися з Петровкою, 38.

Кредитні авізо кавказців, тобто гарантії наступного переказу грошей, як з'ясувалося, матеріально нічим не були забезпечені, тобто по суті були фальшивки. Підроблені, як з'ясувалося, були на них і всі печатки й штампи грозненських банків.

Перетворення кредитних документів у живі гроші йшло за чітко налагодженою схемою. Наприклад, документи від імені грозненських банків через РКЦ надходили у якийсь комерційний банк, а його керівництво зараховувало потрібну суму на рахунки різних комерційних підприємств — клієнтів даного банку. А вже ті видавали гроші чеченським посланцям. Так, в одній з комерційних структур було знято 155 мільйонів карбованців нібито для закуповування сільгосппродукції жителям Чечні — якимсь М., керівником групи «візників» грошей, який і був затриманий міліцейським патрулем на Петровці, 17. Вдалося встановити, що за операцію по «унавленню» фактично вкраденних грошей посередники — службовці банку — отримували по 2—4 мільйони карбованців.

Вже заарештовано 8 чоловік — серед них і «візники», і посередники, і банківські службовці, і декотрі організатори злочину. Як і будь-яке злочинне товариство, ця команда інтернаціональна. Тому не можливо подавати справу як «чеченську». Серед затриманих — і ті, хто причетний до викрадення згаданих вище 155 мільйонів карбованців. За обшуку в готелі «Салют», де проживали деякі учасники афери, були вилучені суми для перевезення пачок купюр і чисті бланки кредитних авізо з відбитками фальшивих печаток і штампів грозненських банків.

Незадовго до того, як у поле зору міліції потрапила перша група чеченських «візників», фальшиві авізо з Грозного вже фігурували в іншій карній справі. Вона була порушена за матеріалами Управління з економічних злочинів МУВС Москви — якогось громадянина США підозрювали в шахрайських операціях. Там також виникли мільярдні суми, начебто отримані за чеченськими авізовками. Розслідуючи цей «сюжет», сищики теж вийшли на документи-фальшивки.

Насичення Росії фальшивими платіжними документами і величезні суми грошей, що їх уже вдалося отримати членам злочинної групи, — це не лише підрив фінансового становища Москви й Росії загалом. Значну суму було конвертовано й вона осіла в зарубіжних банках. Кому її призначено, ще належить з'ясувати слідству. Лише через комерційну структуру, очолювану якимось Р., пішло на конвертацію 600 мільйонів карбованців. Частина валюти надійшла на рахунки у швейцарські й німецькі банки. Р. був затриманий. Але це не завадило йому згодом опинитися в аеропорту Шереметьєво-2 і чекати «зайвого квиточка» на Цюріх (в Р. відкрита віза до Швейцарії). Можливо, й дочекався б і сховався від правосуддя, та втрутилися співробітники Петровки, 38.

Доправили його назад під посиленою охороною. Оперативники пояснили: за великими грошима стоять інтереси великих людей, тому можна було чекати нападу на машину, у якій комерсанта Р. везли з Шереметьєво-2.

Пересторога аж ніяк не зайва. Декотрі зі співробітників схильні пов'язувати чимало кривавих злочинів останнього часу саме з цією грандіозною аферою. Так, наприклад, інспектор ДАІ Віктор Шапов, по-звірячому зарізаний невідомими, цілком міг бути непотрібним свідком (можливо, він намагався завадити) вивезення мільйонів з Москви.

І вбивство голови комерційного профспілкового банку Олександра Петрова, який був застрелений у під'їзді свого будинку, теж, за припущеннями, міг бути причетним до «чеченських» мільйонів. В усякому разі, ясно, що Петрова, котрий мав при собі значну суму у карбованцях і валюті, вбили не з метою пограбування. Не виключено, що досяглий успіхів комерсант, чиє життя обірвалося напередодні «введення» кредитних авізо у московські банки, відмовився від фінансування фальшивок через свої структури.

Не так давно газети повідомляли, що у різних кінцях Москви одночасно було зірвано вхідні двері трьох квартир. Господарі квартир комерсанти. Мало того — банківські співробітники: голова банку, заступник голови правління, головний бухгалтер. І всі господарі підірваних дверей причетні до структур, що унавлювали «чеченські» авізо.

При виході з квартири був застрелений Тимофєєв (почерк вбивства приблизно той самий, що й у випадку з Петровим). Він був заступником директора приватного підприємства, якому за фальшивими авізо було перераховано кругленьку суму. Теж став непотрібним свідком?..

Стріляти доводилося й оперативникам. У готелі «Інтурист» проживали два організатори великомасштабного розкрадання. Вони координували діяльність «візників» грошей, у тому числі й тих, яких затримали з мішками наявних у аеропортах Внуково, Биково. Коли затримували одного з координаторів, чеченця за походженням, який мав грецьке громадянство, його охоронці й він сам учинили активний опір. Довелося застосовувати зброю. Пізніше з'ясувалося, що організатор опору чинив його недаремно — він був оперезаний трьома мільйонами карбованців.

Лариса КИСЛИНСЬКА.
«Труд».

Роман з Фордом

На першій сторінці газети європейських ділових кіл «Уолл стріт Джорнел Юроп» вміщена стаття, присвячена унікальному дару молодого башкирського прозаїка Віталія Климахіна.

17-літній Віталій минулої осені раптово залишив інститут, де навчався на першому курсі, й поїхав у глухе село на дачу, щоб стати письменником. Усього 107 днів знадобилося Климахіну, щоб закінчити свій перший роман. У ньому 704 сторінки тексту. Сам автор так відзивається про свою працю: «Коли я розпочав роботу над рукописом, мої батьки вирішили, що я збожеволів. Однак тепер, я сподіваюсь, вони розуміють усю важливість створеного мною».

Працюючи по 10 годин на день, молодий автор виписав 50 кулькових ручок. Що стосується темпів творчості, то, як зізнався Климахін, спочатку він писав усього по 2 тисячі слів на день. На кінець роботи продуктивність праці письменника сягала вже 9,5 тисячі слів на день.

За оцінками газети «Уолл стріт Джорнел Юроп», написаний Климахіним роман є одним з найнудніших творів у історії світової літератури, тому що являє собою повторене 400 тисяч разів слово «Форд». Однак сам автор вважає, що його твір має викликати у читачів «найширший спектр емоцій». Відповідаючи на питання журналістів про те, як у нього склався задум твору, прозаїк, який не розуміє поанглійському, відповів: «Та просто мені подобаються машини Форда, особливо Таурус. А потім я подумав, що, можливо, Форд дасть мені грошей або ще щось. А якщо не Форд, то хоча б Книга Гіннесса».

Однак грошей Климахіну не дали. Зате російське видання Книги рекордів виписало Климахіну сертифікат, що засвідчує рекордність його досягнення.

Молодого письменника під час візиту до корпункту «Уолл стріт Джорнел Юроп» у Москві попросили продемонструвати свій дар. Віталій узяв ручку й почав писати, за короткий проміжок часу покривши Фордами сторінку зошита. Ніяковіючи, прозаїк сказав: «Коли я починаю писати, ніяк не можу зупинитися». Климахін з гордістю заявив, що не зробив жодної помилки у своєму романі. У творчих планах автора, за його словами, роман «Кока-Кола».

«Коммерсантъ».

ЗГРАЯ ДИКИХ СОБАК ПРОТИ МІСТА...

Виходити на вулицю у Єревані пізно ввечері стало небезпечно. Не тому, що стріляють. В кінці кінців стріляють частіше всього у повітря, для остраху. З'явилася нова напасть — зграї здичавілих собак. Лише в 1991 році санепідстанція зареєструвала 1064 випадки укусів. За перші чотири місяці цього року вже постраждали 343 чоловіки. На щастя, захворівших на сказ нема. Останній випадок спостерігався у 1961 році. Але курс уколів призначається кожному, на чиєму тілі залишають відмітини клики «братів наших менших», що зовсім відбилися від рук.

У цих зграях, які вдень десь ховаються, а ночами по-господарськи патрулюють вулиці, майже нема породистих собак. Тобто, яке б не було важке життя, люди своїх чотириногих друзів з дому не проганяють. Хоч це добре. Але чому безпритульних собак стало так багато? Як не старайся, а від економічної кризи нікуди не дітися. Звідусіль вона вишкірює грізні зуби, а також норовить вхопити за стегна громадян, що охляли від поганого харчування й безплідної боротьби за свої права. Міське господарство розвалено, сміття не вивозять днями, забезпечуючи міську живність хоча й не дуже калорійною, зате у достатній кількості їжею. Бездіють і ті служби, що під градом обурливих листів і газетних статей чесно виконували свою жорстоку, але так необхідну санітарну роботу.

Заради справедливості треба сказати, що не усе так погано з санітарією у столиці республіки. Дещо організовується й на дуже високому рівні. Мова про вуличну торгівлю. Столики обставлені з любов'ю, із знанням справи, з повагою до високого процесу купівлі-продажу і до його учасників. Дене-де з'явилися замість столиків ажурні стаціонарні прилавки з тентами. Вельми завбачливо — як би не напекло голови титанам економічної думки, з якими пов'язується побудова світлого капіталістичного майбутнього.

Але повернемося до наших собак Спадала конструктивна думка перенести увагу на тих, хто кусається, знявши у такий спосіб із слабких плечей міськради відразу дві найважчі проблеми. Але поки суд та діло, почалась справжня охота за тими, хто стріляє,— мало не щодня міліція демонструє по телебаченню вилучені арсенали.

А ось ті, хто кусається, почуваються поки що досить привільно. Й те сказати, не у лісі живемо — страшніше за собаку тут звіра нема.

Валерій АЙДИНЯН.

Єреван.

...А ПАЦЮКИ ПРОТИ СОБАК

Громадянин напідпитку повертався увечері Іноземним провулком Васильєвського острова з магазину й ненавмисне впустив шматок ковбаси.

З підворіття відразу вискочила дворняга й кинулася до довгожданої, очевидно, здобичі. З ковбасою у зубах собака повернулася до підворіття й... була збита з ніг двома величезними пацюками. Перша вп'ялася жертві у горло, друга в живіт.

До речі, зараз у Петербурзі на кожного пса припадає по 2—3 пацюки. Собак у Пітері 100 тисяч.

Дмитро СТАЦЕНКО.
«Рабочая трибуна».

Покажи мені, як ти ходиш...

Пізнай себе

Цікаву інформацію про людину допомагає отримати його хода. Спеціалісти з кінесики (наука, що вивчає зовнішні показники поведінки людей) стверджують, що люди, які мають чітку мету і знають, як її досягти, ходять швидко і при цьому розмахують руками.

Скритна надзвичайно критично настроєна людина, як звичайно, тримає руки в кишенях, навіть якщо на вулиці спека. Однак, і ті, хто перебуває в пригніченому стані, теж часто ходять засунувши руки в кишені, але хода в них специфічна: вони трохи тягнуть ноги, погляд спрямований кудись убік, вони рідко дивляться вгору і в тому напрямі, куди йдуть. Тому, побачивши людину у такому стані, навіть не намагайтеся вирішувати з нею проблеми, що цікавлять вас (особливо фінансові), краще поспівчувайте їй. Тоді під час наступної зустрічі вона віддячить вам ділом.

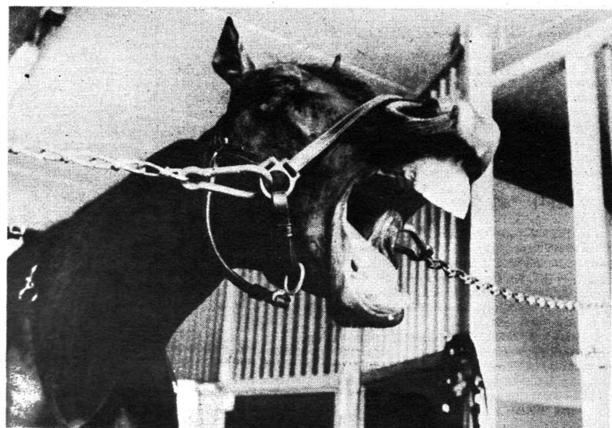
Якщо людина тримає руки на стегнах і хода її стрімка, то знайте: перед вами надзвичайно неврівноважений тип, у якого спалахи енергії змінюються періодами «застою». Отож, з ним потрібно або швидко, не зволікаючи, приймати рішення і реалізовувати їх, або набратися терпіння й методично підштовхувати його до наступного кроку.

Повільна хода з частими зупинками, похилена голова, руки за спиною — все це свідчить про те, що людина зайнята рішенням якихось важких питань і їй просто не до вас.

І, нарешті, спостереження зарубіжних спеціалістів. Вони навчилися визначати, хто є хто за ходою. То, якщо ви бажаєте «вичислити» керівника, скористайтеся їхніми рекомендаціями. Отже, високо підняте підборіддя, руки рухаються підкреслено енергійно, через нібито здерев'янілі ноги хода дещо вимушена, підлеглі йдуть, як правило, на крок позаду, вишикувавшись, як каченята за качкою...

«Нива России».

А Б С У Р Д?!

О, здоровий народний абсурд! Він у всі часи допомагав людям захищатися від абсурду буття.

Погляньте на фото. Приміром, отой дядько, задумавшись, зробив собі велосипеда — повністю з дерева. І байдуже йому до наших дефіцитів. Захоче — ще виструже.

А он той прикинув, що зуби, якщо вони хочуть їсти, теж повинні працювати. Справедливо? Атож! В усякому разі, не набагато абсурдніше, ніж те життя, яким ми нині живемо. Подивіться — і посміхніться!

Полегшає...

Христофор ГРУША.

Фото Валерія ІНЮТИНА, Анатолія КОЛЕСНИКА, Антона МОРОЗА та Анатолія КРАСНОЖОНА.

Експрес-інформація

РИЗИК — СПРАВА ГУМАНІТАРНА

Вирішили поновити польоти до Сараєва з вантажем гуманітарної допомоги Сполучені Штати Америки. Про це повідомив у Вашингтоні виконуючий обов'язки держсекретаря Іглбергер. За його словами, посередники на мирних переговорах у Женеві отримали від сторін, які конфліктують у Боснії і Герцеговині, запевнення, що літаки ВПС США з вантажами допомоги не обстрілюватимуться. Водночас Іглбергер визнав, що, незважаючи на щирі обіцянки, все ж зберігається певний ризик для польотів.

НАСТАВ ЧАС ІКС

Протягом минулої доби різко загострилася ситуація в Абхазії. У результаті масованої атаки абхазькими збройними загонами позицій урядових військ Грузії неподалік міста Гагри з обох сторін загинуло 25 чоловік і понад 70 поранено. За словами коменданта міста Бадрі Піцхелані, грузинські війська відступили за межі контрольованої зони біля села Колхида.

Вчора вдбулося засідання Держради Грузії, на якому обговорювалося становище в Абхазії. Уповноважений Держради в зоні конфлікту Латорія заявив, що настав час для керівництва республіки застосувати рішучі заходи щодо абхазьких ополченців і волонтерів з Північного Кавказу. На його думку, «абхазький вузол треба розрубати якомога швидше, бо інакше війна в Абхазії триватиме дуже довго».

ЇМ БИ ЗИМУ ПЕРЕЖИТИ

Гуманітарну операцію, мета якої — допомогти іракським курдам пережити майбутню зиму, розпочала Організація Об'єднаних Націй. Представник ООН заявив, що внаслідок економічної блокади, застосованої іракськими властями, 750 тисяч курдів опинилися відрізаними від центрів постачання продовольства і енергії. Також повідомляється, що в разі відмови Іраку сприяти транспортуванню гуманітарної допомоги ООН змушена буде поставляти її через території Туреччини й Ірану.

УГОДУ ІГНОРУЮТЬ

Азербайджанська артилерія продовжує інтенсивний обстріл Лачинського коридору. З установок «Град» армія Азербайджану обстріляла села в Горіському і Копанському районах Вірменії. Як повідомили зі штабу сил вірменської самооборони, азербайджанська сторона ігнорує угоду перемир'я і зосереджує загони для наступу.

ПРИЄДНУЙТЕСЬ ДО ПРОЦЕСУ!

Ізраїль офіційно запросив Сирію провести зустріч у верхах для прискорення процесу близькосхідного мирного врегулювання. Про це заявив у виступі на 47-й сесії Генеральної Асамблеї ООН ізраїльський міністр закордонних справ Перес. За його словами, Прем'єр-міністр Ізраїлю Рабин і Президент Сирії Асад повинні взяти безпосередню участь у переговорах. Перес також додав, що ізраїльське керівництво має намір найближчим часом добитися мирної угоди з Йорданією.

А УКРАЇНА САМА ПО СОБІ

У майбутньому Україна в СНД буде лиш номінально, так сказав під час диспуту в Вашингтонському центрі стратегічних і міжнародних досліджень відомий американський політолог Збігнєв Бжезінський. На його думку, СНД не буде співдружністю країн, подібною до Європейського співтовариства. За словами Бжезінського, угоди про військові союзи з Росією у недалекому майбутньому підпишуть більшість середньоазіатських республік колишнього СРСР.

ВБЕРЕГТИСЯ ВІД КОНФЛІКТУ

Для інспектування кордону з Югославією до Болгарії прибула група з восьми спостерігачів Європейського співтовариства. Вони повинні спостерігати за пересуванням біженців, військ і техніки на восьми прикордонних пунктах. Невдовзі до групи повинні приєднатися ще дванадцять представників ЄС.

Представник Міністерства закордонних справ Болгарії повідомив, що болгарське керівництво звернулося до ЄС з проханням направити спостерігачів з тим, щоб відвернути можливість поширення югославського конфлікту на інші країни Балкан.

ЛІТНІ ДОГОВОРИ ПЕРЕГЛЯДАЮТЬ ВОСЕНИ

За створення нового Чехо-Словацького Союзу, який прийде на зміну нинішній федерації, проголосував чехо-словацький федеральний парламент. Згідно з цим планом, Чехія і Словаччина залишаться в рамках однієї держави, але з новою назвою. Прийняте рішення суперечить договору, досягнутому під час літніх переговорів між Прем'єр-міністром Словаччини Мечіяром і Прем'єр-міністром Чехії Клаусом. Тоді сторони домовилися: федерація припиняє своє існування на початку наступного року.

ДОМАГАЮТЬСЯ ПОВТОРНОГО ГОЛОСУВАННЯ

Поки що немає остаточних результатів президентських виборів із Бухареста та дев'яти повітів, повідомила центральна виборча комісія Румунії. Тим часом понад три з половиною мільйона виборчих бюлетенів, що надійшли до лічильних комісій, визнано недійсними. Тому провідна опозиційна партія Демократична конвенція Румунії висунула вимогу повторного голосування. Крім того, як повідомили представники цієї партії, існують інші підтвердження порушення процедури голосування у кількох повітах.

За повідомленнями наших власних кореспондентів та зарубіжних інформагентств.

Подія тижня: коментар спецкора відділу зарубіжної інформації

АФГАНСЬКИЙ ВИР

Кілька років тому на одній з прес-конференцій тоді ще Президент Демократичної Республіки Афганістан Наджибула сказав пророчі слова: «На мене тиснуть з тим, щоб я відмовився від влади на користь пешаварської опозиції. Але якої опозиції? Та тільки-но вони ввійдуть у Кабул, пешаварські лідери перегризуться між собою і влаштують таку криваву бійню, якої афганці ще не бачили». Президента скинули, пророцтво справдилося.

Те, що відбувається в цій державі після падіння прокомуністичного режиму, можна назвати громадянською війною міжетнічного характеру. «Країні гір» загрожує розпад, вир війни не пішов на спад, від чого можуть постраждати, коли вже не страждають, сусіди. Правлячі кола Ірану, Пакистану і Саудівської Аравії та інших країн регіону й раніше не залишали без уваги нестабільний Афганістан. Кожний знаходив там свої інтереси.

Чи не тому цього тижня тимчасовий Президент Ісламської Держави Афганістан Бурхануддін Раббані, вичерпавши внутрішньополітичні засоби припинення кровопролиття, вирушив з візитами спочатку до Пакистану, а потім до Ірану. У Ісламабад і Тегеран афганський керівник прибув не для обміну компліментами, а з вантажем болючих проблем. Отож можна говорити, що «афганське питання» нового часу обговорюється далеко за межами країни.

У Ісламабаді Раббані звинуватив певні пакистанські кола у підтримці угруповань, які виступають проти кабульського уряду. Зокрема, він мав на увазі войовничого лідера Ісламської партії Афганістану Гульбеддіна Хекматіара. Тим часом у останнього ускладнилися відносини з одним із основних союзників — Ер-Риядом. Керівник саудівського управління безпеки принц ас-Сауд спішно вилетів на зустріч з Хекматіаром. Результати переговорів тримаються у секреті, але відомо одне: лідер опозиціонерів одержав прочуханку від «спонсорів» за розв'язану війну проти свого народу.

Але якщо, з одного боку, Афганістан був і залишається об'єктом зовнішньої політики згаданих держав, то з другого — зміни в ІДА відчутно впливають на життя північних сусідів: йдеться про республіки Середньої Азії, зокрема Таджикистан. Зіставлення хроніки подій свідчить, що прихід до влади в Кабулі нових сил в кінці квітня і сплеск протистояння майданів Шохідон і Озоді в Душанбе на початку травня — не випадковий збіг.

На відміну від афганського конфлікт у Таджикистані не має міжетнічного чи релігійного забарвлення. Війна точиться між представниками однієї національності. Є багато різних прогнозів, що чекає цю середньоазіатську республіку найближчим часом. Але в одному вони збігаються — кривава спіраль війни в цій державі розкручується з наростаючою силою. Багато населених пунктів перетворилися на пустки. Кількість жертв становить тисячі.

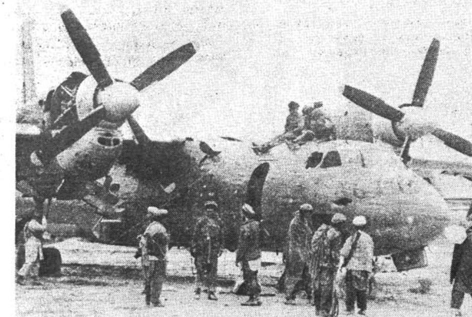
Проте не варто списувати події у Таджикистані на «афганський вплив». Тут діють також свої специфічні фактори. Але ще небезпечніше недооцінити його. Нещодавно, зустрічаючись із таджикистанською делегацією, міністр оборони Афганістану Ахмад Шах Масуд (до речі, таджик за національністю) заявив, що його держава не може відмовити у допомозі своїм «ісламським братам, коли ті ведуть війну з комуністами». Хекматіар теж не шкодує зброї для своїх «таджицьких друзів». З усього видно, що «непримиренні» афганські лідери знайшли спільну мову у «таджицькому питанні». Тому важко сказати напевне, від кого ті гвинтівки й автомати, що пливуть у Таджикистан через прикордонну річку Пяндж.

Немає й упевненості, що завтра в Афганістані не розпочнеться відкрита війна між пуштунами й непуштунами. Тоді у афганський вир можуть бути втягнені ще дві середньоазіатські республіки — Узбекистан і Туркменистан. До того ж не треба забувати про 10 мільйонів представників некорінних національностей, які проживають у цих країнах. Російським військам, дислокованим на таджикистанській території, уже доводиться оборонятися від нападів місцевих бойовиків.

Вояж тимчасового Президента Афганістану Раббані до Пакистану й Ірану за підтримкою: у розв'язанні внутрішньополітичних проблем, посилення напруження у Середній Азії, де каталізатором нестабільності є Таджикистан, красномовно натякають державам світу, які донедавна надсилали до регіону гроші, зброю і війська, що афганський смерч не скінчив свою карусель. Він продовжує втягувати в себе дедалі більше країн.

Сергій ДАНИЛЕНКО.

На фото із журналу «Шпігель»: кабульський аеропорт після чергового ракетного обстрілу бойовиків Хекматіара.

Через кордон до «бабусі»

За шість місяців нинішнього року порушили державний кордон Молдови (мається на увазі — з Румунією) 257 чоловік.

Прокуратура Молдови, яка перевіряла виконання законодавства про прикордонну охорону, зазначила, що такої кількості порушень не було зафіксовано «за всі роки існування кордону по річці Прут».

Кордон намагаються перейти і свої, і чужі. Іноземці, а таких за останні три місяці затримано 124 чоловіка, пояснюють свій вчинок бажанням знайти роботу у Німеччині, Австрії, інших країнах Європи. В основному шукачі кращої долі — громадяни Бангладеш, Індії, Пакистану. Вітчизняні порушники промишляють контрабандою. До Румунії нелегально вивозять телевізори, холодильники, велосипеди, мотоцикли, електродвигуни, бензин, вино, продукти харчування і навіть мідний купорос.

Прокуратура республіки зазначила, що якщо не вживати термінових заходів, то припрутські господарства, особливо південь Молдови, ризикують лишитися без коней, оскільки в сусідніх країнах на них великий попит.

Через кордон нерідко тягнуть крадене, дехто намагається на тому березі займатися браконьєрством. І що особливо тривожить прикордонників: «наші» займаються в Румунії збройним розбоєм. Усе це можливе тому, що перейти кордон зовсім не важко. Якщо у румунів глибина прикордонної смуги становить 20 кілометрів, то в Молдові — лише два. За порушення правил ввезення, перебування, переміщення

У сусідів

громадян у прикордонній смузі румунським законодавством передбачено арешт від 15 діб до 3 місяців. А закони Молдови таких заходів відповідальності не передбачають.

Тому сунуть через кордон Молдови з Румунією, а потрапивши до рук прикордонників, відбуваються поясненнями на зразок: «пішов шукати в Румунію вкрадену електропилку», або «пішов до бабусі в гості», чи «пішов на танці».

І треба сказати, що за недосконалості нинішніх законів прикордонникам нічого не лишається робити, як вислухувати ці «бабусині казки».

Світлана ЧАЛА.

Кишинів.

Власний кореспондент «Голосу України» Василь ЖУКІВСЬКИЙ передає з Софії

«Чекаємо з нетерпінням»

5 жовтня до болгарської столиці з офіційним візитом прибуває глава Української держави Леонід Кравчук

Напередодні візиту я зустрівся з представником зовнішньополітичного відомства Болгарії **Георгієм КАРАСТАМАТОВИМ**. Ось що він сказав.

— Ми з нетерпінням чекаємо прибуття пана Кравчука. Між Україною і Болгарією досі практично не укладено жодних договірно-правових документів. Ось чому сподіваємося, що угода про дружні відносини і співробітництво, яку, гадаю, підпишуть Президенти обох країн, закладе фундамент нашої співпраці на основі нових реалій і демократичних тенденцій. Вона стане базовим документом для розробки конкретних домовленостей в галузі економіки, транспорту, торгівлі, науки, освіти, культури тощо.

— Співпраця в галузі економіки є особливо важливою...

— Безумовно. Після певного затишшя у наших відносинах сьогодні спостерігається підвищений інтерес болгарських бізнесменів до України. І це зрозуміло. Нема чого чекати. Економіки наших країн є взаємопов'язані. Окрім того, зручні транспортні зв'язки, географічна близькість, спільність мов — все це гріх не використовувати в ім'я добробуту наших народів. Упевнений, що нова угода між нашими країнами ще більше активізує процеси співробітництва.

ЩЕ Й ПРЕЗИДЕНТА ОБРАЗИЛИ...

У столичному фешенебельному готелі «Вітоша» три дні тривала нарада правлячого Союзу демократичних сил (СДС). Участь у ній брали понад 20 партій і рухів, які є членами цієї коаліції. Для роботи в нараді запросили і Президента країни Желю Желева.

Однак півсотні запеклих прихильників Союзу зустріли його свистом і плакатами «Зрадник», «Иди у відставку», «Ти разом з комуністами». Напевно, їм не сподобалося те, що колишній дисидент, антикомуніст, засновник СДС, найпопулярніша людина в Болгарії нещодавно гостро розкритикував політику уряду Філіпа Димитрова, в якій домінують адміністративні методи, висунув ідею примирення, перехід від конфронтації до злагоди між усіма політичними силами демократичної спрямованості. Желев зробив спробу поговорити з «агітбригадою» перед входом до готелю, але його не захотіли слухати. В залі він пробув недовго. Безпідставні нападки з боку вчорашніх соратників змусили Президента залишити нараду. «Таке враження, що я був на пленумі ЦК БКП», — повідомив він журналістам. На запитання репортера першого каналу телебачення, що він хотів сказати учасникам наради, Президент відповів: «Без широкої політичної підтримки СДС не зможе вивести країну із кризи. Необхідно налагодити зв'язки з усіма партіями і рухами, які не є членами коаліції, але які за демократію. СДС замикається в собі, а це до добра не доведе».

Одностайність, єдність поглядів, хто не з нами, той проти нас — ось що було характерне для наради Союзу. «Є одна можлива поведінка партій і рухів в СДС — це єдність», — сказав прем'єр Димитров, який виконує і функції лідера Союзу. Оглядачі вважають, що більшість делегатів виявили страх і не насмілилися на самокритику. В свою чергу, Желю Желев заявив по телебаченню, що коли він був головою СДС, то в Союзі існував плюралізм думок, ніхто не боявся відкрито висловлювати свою позицію.

У політичній декларації, яку прийняли учасники наради, підтримується уряд і голова Народних Зборів, хоча саме на їх відставці й наполягає третя сила в парламенті — Рух за права і свободи. Було прийнято рішення про налагодження тісних відносин з парламентськими партіями і організаціями, що, як зазначає тутешня преса, є прогресом у політиці СДС. Делегати утворили дві групи, які вестимуть переговори з Президентом і рухом болгарських турків, щоб уникнути виконавчої і законодавчої кризи. Як сказав мені прес-аташе Желю Желева, поки що Президент не дав згоди на зустріч з емісарами керівництва СДС. Напруження в політичному житті Болгарії триває. Чи вдасться його послабити, засвідчать найближчі дні.

Напередодні події

«Виключно важливий партнер»

Китай чекає офіційного візиту Президента України Леоніда Кравчука. За словами міністра закордонних справ КНР Цянь Цічень, який в Нью-Йорку зустрівся з главою зовнішньополітичного відомства України Анатолієм Зленком, цей візит покликаний сприяти розвитку традиційних зв'язків між двома державами. В Пекіні високо цінять позицію України, яка дотримується курсу на визнання одного Китаю, розглядаючи Тайвань як складову КНР, відзначив Цянь Цічень.

Газета «Женьмінь жибао», що повідомила про бесіду двох міністрів, не називає строки прибуття до КНР українського лідера. Відомо лише, що візит має відбутися «найближчим часом». Це питання обговорювалося в серпні під час поїздки до Пекіна торгово-економічної делегації України.

Очікується, що в ході візиту Леоніда Кравчука сторони підпишуть угоду про надання Україні китайських кредитів.

За словами Цянь Цічень, КНР вважає Україну «виключно важливим партнером як зараз, так і на майбутнє». Нині уряд Китаю проводить щодо України «гранично пільгову політику», насамперед у сфері оподаткування.

Дипломатичні відносини між двома країнами встановлено одразу після розпаду колишнього СРСР. За півроку обсяг китайсько-української торгівлі становить 40 мільйонів доларів.

ІТАР — ТАРС.

Перемир'я настало лише формально

З «гарячих» точок

Незважаючи на угоду про припинення вогню як на вірмено-азербайджанському кордоні, так і на території Нагірного Карабаху, тривають бойові дії. Так, практично регулярно піддаються артобстрілам прикордонні райони Вірменії. Як вважає міністр оборони РВ, порушення азербайджанською стороною домовленості спричинено тим, що в республіку прибули ще не всі спостерігачі. Лише 29 вересня до Вірменії приїхали 25 представників Росії. Що стосується України, Білорусі і Казахстану, то ці держави поки що не відправили своїх спостерігачів до «гарячого» регіону. Але ж угода набула чинності 26 вересня.

Вірменія вважає, що Азербайджан вирішив скористатися такою ситуацією і за кілька днів завоювати в Карабасі нові території.

Ара МЕЛІКСЕТЯН.

Напис на вітрині: «Ресторан «Як у себе вдома». Малюнок з газети «Суар» (Бельгія).

Що почім

ЧИ БУДЕ ОКРАЄЦЬ НАВПІЛ?

У п'ять разів подорожчали наприкінці вересня хліб і хлібобулочні продукти в Казахстані. Віднині буханець «Бородінського» коштує 6 карбованців, 850-грамовий буханець білого хліба з пшеничного борошна другого сорту — 9 карбованців, 750-грамовий буханець білого хліба з борошна першого сорту — 10 карбованців.

Як повідомив Кабінет міністрів республіки, один буханець хліба з борошна першого сорту обходиться державі в 30 карбованців.

Та, очевидно, казахстанців собівартість мало цікавить. На думку багатьох покупців, хліб коштує «дуже дорого». Хоча за твердженням спеціалістів, навіть нові ціни не покриють витрат держави на його виробництво. Казахстан, мабуть, остання республіка СНД, яка підняла ціни на цю продукцію.

Багато хто чекав такого підвищення, та сподівалися, що воно станеться після Всесвітнього курултаю казахів. Але уряд вирішив інакше. І тепер, як зрештою і скрізь в СНД, хліб у Казахстані дорогий.

Тетяна КОСТІНА.

Алма-Ата.

ВДАРИМО САМІТОМ ПО АНТИСАНІТАРІЇ

Реалії

Заборону на користування сміттєпроводами у висотних будинках столиці Киргизстану готовий підписати головний санітарний лікар республіки.

Цей крайній захід викликала критична ситуація, що склалася в Бішкеку з вивезенням сміття. На перших поверхах «стоять» переповнені сміттєзбірники, котрі уже багато днів не вивозять. З'явилося безліч тарганів, мишей та щурів.

Втім, як ніколи, неохайний вигляд мають і вулиці столиці: купи сміття, звалища на базарах та імпровізованих базарчиках, справжні помийні ями в подвір'ях будинків.

Комунальні служби не поспішають усе це прибирати, посилаючись на дефіцит бензину. Головний санітарний лікар, як і всі жителі Бішкека, покладають надію на те, що до очікуваної 9 жовтня зустрічі глав держав СНД, за давньою радянською звичкою, в місті постараються навести хоча б який-небудь порядок.

Євген ДЕНИСЕНКО.

Бішкек.

Ох уже ці жінки!

Заповзятливий шейх

Прокуратура Ізраїлю на підставі скарги національної служби соціального забезпечення порушила незвичайну справу. Звинуваченому — одному з бедуїнських шейхів — 60-річному Мухаммеду Абу Схейбані, котрий мешкає в районі Негева на півдні країни, ставиться за провину незаконне отримання великої суми грошей з державної казни.

Офіційно за шейхом зареєстровано шість дружин, які справно народжували дітей і відповідно до існуючих законів регулярно як багатодітні матері одержували допомогу на новонароджених. На сьогодні Схейбані став «щасливим батьком» 54 синів і дочок.

Усе йшло своїм звичаєм, поки не вибухнув у цьому сімействі скандал на грунті ревнощів. Одній із старших дружин не сподобалось, що глава клану, ще міцний чоловік, почав дедалі частіше віддавати перевагу молодшим. Ображена жінка вирішила помститися невдячному чоловікові. Вона повідомила співробітникам служби соціального забезпечення, що у шейха не шість, а лише чотири дружини. В ході проведеного розслідування виявилось, що гроші ще двом жінкам за народження ними близько 20 дітей виплачували незаконно. За багато років виплати вилились у кругленьку суму — біля двох мільйонів шекелів, що за нинішнім курсом близько 800 тисяч доларів. Певна річ, державна служба вирішила повернути ці гроші.

Але справа виявилася нелегкою. Шейх, як з'ясувалося — «міцний горішок»: на пред'явлений йому позов відповів, що в нього цих грошей нема і що взагалі він їх не одержував, а хто, кому і за що платив, йому невідомо. Згідно з заведеним в бедуїнських сім'ях звичаєм, усі розуміють, що дружини віддавали допомогу чоловіку. Та ось документальних підтверджень цього, звичайно, немає, як немає і формальних розписок шейха за одержання грошей від служби соціального забезпечення.

Співробітники цієї служби опинилися в незручному становищі. А щодо слідства, то йому, мабуть, нелегко буде розібратися із заповзятливим шейхом, його дружинами, 54 дітьми та ще 150 онуками.

Анатолій КЕРЖЕНЦЕВ.

Тель-Авів.

НЕЮВІЛЕЙНІ РОЗДУМИ

НА ЗНІМКУ: пам'ятник Тарасу Шевченку у Львові. Фото Миколи КОЗЛОВСЬКОГО.

ШЛЯХ ДО ПОЕТА

«За умов нормалізації українського культурного життя Шевченко перестане бути іконою, пророком і стане «тільки» одним з великих поетів людства».

Думка дратувала своєю безглуздістю.

Іконою — так! Але «пророком» і «тільки»?

Було навіть не смішно. Але я чесно спробувала «просвітити заблудлу овечку», професора Гарвардського університету, що для українця, для України Шевченко ніколи не буде «тільки» одним з великих поетів людства. Він — наша душа, наше небо, мрія, сподівання, порятунок тощо.

Григорій Грабович твердо стояв на своєму.

З його думкою я так і не погодилась. І зараз не погоджуюсь. І все ж — ні-ні, та дисгармонійним рефреном, невеселим постскриптумом виникали ці слова в голові опісля велемовних шевченківських конференцій, урочистих засідань. «Щось не так» — тривожило.

Як треба, я не знала.

І не знаю.

Але так не можна.

Побувала я нещодавно на Тарасовій горі. Відомі письменники, поети, народні депутати, державні діячі з високої могили просвіщали народ: Шевченка завжди оббріхували, спотворювали. Тільки сьогодні! Тільки ми! — відкриємо вам істину. Чи знаєте ви що: Шевченко — наш пророк, наш апостол, наш Бог, вище від Бога... І чим пишнішим, винахідливішим було славослів'я, тим недосяжнішим ставав образ Великого Кобзаря, тим неспівмірнішою була його велич порівняно з малістю слів, котрі ми для нього знаходили.

У вознесенні Шевченка, здається, далі йти нікуди. А враження таке, ніби став він від того ще недоступнішим.

І я вкотре засумнівалася: а може, ми просто не знаємо свого Поета, про якого стільки говоримо й пишемо.

Є загальна аксіома: знати поета — це знати його твори. Тексти Шевченка нині надруковано повністю. Тепер на літературних вечорах, концертах для виконання вибирають не тільки його лірику, уже не препарують його поеми та балади, читають не тільки те, що стосується природи, інтимних моментів, те, що оспівує майбутній рай. Тепер часто в усій своїй грізній силі лунає «Кавказ», «Холодний льох», «Заступила та чорная хмара білую хмару». І уже не акцентують, що Шевченко щось там романтизував, чогось не усвідомлював, когось не читав. Сучасне шевченкознавство переконливо довело, що і знав, і усвідомлював, і читав, і вивчав. І Дантове «Пекло», «Етику» Лібельта, і староукраїнські літописи. Лектура Шевченка широка і багатогранна. Міф про неосвіченого кріпака в безрозмірному кожусі розвіявся як дим.

Шевченко на свій час був освіченим інтелектуалом з широким світоглядом і різноманітними, глибокими знаннями з різних галузей: геології, археології, теорії мистецтва, літератури, історії, історіософії, фольклору, етнографії, філології... А кожуха купив уже після заслання, з тої простої причини, що холодно було. І хоч недовго в ньому походив, а сфотографуватися встиг, на свою біду, бо потім довго його «водили» в цьому кожусі від портрета до портрета, від картини до картини. Він мерз і в кожусі — від глупоти людської і власної самотності, зате багатьом у ньому було тепло, сито і зручно. «Ви любите на братові шкуру, а не душу...»

Знати поета — це розуміти його твори. Ось з оцим у нас, на жаль, складніше. У нас великий досвід обожнювання, прославляння. І ще більший — приручення, прилаштування. Шевченка приручала кожна з існуючих влад, намагаючись використати його у своїх вузькополітичних інтересах. Адже творчість поета — сила не тільки літературна, а й соціальна, духовна. Саме тому вона й визначила великою мірою, як пише Григорій Грабович у книзі «Поет, як міфотворець», історію народу, його будучність. А можливо, як видається мені, екстраполювалась в генетичний код кожного українця і таким чином вплинула на формування національного характеру.

Мені доводилося як редактору видавництва «Радянський письменник» редагувати чимало рукописів на шевченківську тематику, перебирати стоси статей відомих письменників, літературознавців, діячів науки і культури, які ті пропонували до шевченківського збірника «В сім'ї вольній, новій». Часто в них автори ділилися спогадами про те, як, коли, за яких обставин вони вперше прочитали Тараса Шевченка. Тоді ж я зробила невелике любительське соціологічне дослідження. З'ясувалось: більшість українців прочитало (або ж їм прочитали) «Кобзар» ще задовго до школи. Може, саме тому радянська школа з її дидактичністю і бюрократизмом так і не змогла витравити із свідомості українців вогненного слова Поета, як це зробила з Павлом Тичиною, Максимом Рильським, іншими видатними майстрами слова.

Ізолювати Шевченка від народу неможливо. Але можна спробувати його погамувати, перефарбувати, перетягнути на свій бік. Коментарями, статтями, пишними вечорами, на яких його видавали за активного борця проти українського буржуазного націоналізму, демократа і атеїста, друга і рідного брата Чернишевського і Добролюбова на тій основі, що якось у щоденнику цензора Нікітенка промайнув запис, що на одному із петербурзьких раутів були присутні з-поміж інших «Шевченки и Ч.» А вже як Шевченко любив Бєлінського, то, сподіваюсь, більшість знає дуже добре: втовкмачували школярам істини про революційний інтернаціоналістський його світогляд всерйоз і надовго.

На шевченкознавство як науку було кинуто кращі сили літературознавців, філософів, теоретиків від літератури. Цілий клан учених знемагав від непосильного завдання mutatis mutandis (змінити те, що треба змінити). Шевченківський словник рясніє стількома недомовленостями, натяжками, твори художні і критичні настільки заакцентовані потребами комуністичного будівництва, що це майже вже не Шевченко. Майже... Все ж зовсім приховати істину було неможливо. По-перше, творчість Поета, окрім усього іншого, — велетенська духовна очисна субстанція, по-друге, вона (творчість) володіє колосальним енергетичним зарядом, який просто не може не впливати на дослідника. Може, тому, попрацювавши кілька років у силовому полі Кобзаря, абсолютно лояльні на початку дослідники поступово переходили в розряд неблагонадійних. На це потрібно зважати, розбираючи велетенський масив шевченкознавчої літератури, відділяючи зерно від кукілю. Переосмислення творчості Шевченка в плані потенційному може принести багато користі нашій культурі, нашому народові. Звільнення від спрощених стереотипів мислення, догматизму і прямолінійності — це ще одна служба, яку обов'язково послужить нам наш Тарас.

На жаль, сьогодні наукове господарство страшенно занедбане. Про видання нового Шевченківського словника можна тільки мріяти, повне зібрання його творів готується до видання, але складнощі з його друком настільки великі, що дійде воно до наших читачів нескоро. Малопотужний відділ шевченкознавства при Інституті літератури АН України давно вже не поповнюється молодими талановитими кадрами. Випуск шевченківських збірників припинився. Не виходить навіть «Кобзар», а не так давно на книжкових полицях лежало водночас по п'ять-шість найрізноманітніших, першокласно оформлених його видань. То вже інша проблема, що ці видання були неповні, із тенденційними коментарями. Але — «хто має вуха, той почує». Шевченка можна було читати! Сьогодні в українських видавництвах вийшов тільки один «Кобзар», щоправда гарно виданий, з дивовижними ілюстраціями художника Лопати. З величезним напруженням товариство «Просвіта» видало його мізерним накладом, який, звичайно ж, не вдовольнить потреб ринку. Та і він, кажуть, збитковий.

Чому? Яким чином? Я певна, яку б ціну не поставити на ньому, «Кобзар» розійдеться. Видання Шевченка ніколи в жодні часи не були збитковими. Шевченко завжди заробляв сам на себе та ще й годував сотні талановитих українських письменників і тисячі графоманів.

Подібних фактів безліч. Тема ця воістину безмежна. Але заради справедливості зазначу, що Шевченко, попри все, завжди терпів і страждав разом з народом. У 33-му мене ще не було на світі. Але я певна, що на жодному вечорі, по жодній радіохвилі не звучали його вірші, в яких він змальовував страхітливі сцени голоду або покривав ганьбою царів і підпанків. І вже достеменно знаю, що в часи, коли репресовували українську інтелігенцію, його «Холодний льох» ходив тільки у списках та дореволюційних виданнях. А про «Якби то ти Богдане п'яний» не можна було і згадувати. Шевченко і сьогодні терпить разом з нами. Йому не вперше, але від того нам, народженим уже і живим, має бути тільки соромно. І хизуватися тут перед своїм найбільшим Поетом нічим. Не допоможуть ні осанни на офіційних церемоніях, ні панегірики на його честь на урядових прийомах. Ми поки що беремо на озброєння його букву, а не дух.

Сучасні державні й політичні діячі залюбки використовують цитати з його творів у філіппіках на адресу один одного. На багатьох нині й не нині створених газетах та журналах — його портрет і, обов'язково, цитати. Цитати — річ, звичайно ж, переконлива, але небезпека, що «Кобзар» може перетворитися в черговий ідеологічно заангажований цитатник, абсолютно реальна.

І ще одне знамення дня сьогоднішнього. Постають пам'ятники. Дорогі, вельможні, там Шевченко такий, яким ми хочемо його бачити, яким ми його творимо. Пам'ятники створюють, на жаль, не митці, які довіряють своїй творчій інтуїції, своєму смаку, хисту. Це було дозволено тільки геніальному Архипенку, та й то в далекому зарубіжжі, творимо пам'ятники всі ми, диктуючи й тиснучи на митців, які просто нездатні протистояти могутньому пресингу колективної свідомості. Згадаймо, з якими муками народжувався пам'ятник у Львові. Тому повсюдно й піднімаються ідоли, а не твори мистецтва, бо в статиці нема розуму великого Кобзаря, розвитку, прориву часового континууму.

Мислення догмою — гірка спадщина дня вчорашнього. Воно проступає там, де, здавалося б, воно неприйнятне, неприпустиме. Барвисті карнавали, хліб-сіль на вишитому рушникові, піднесені державному керманичеві під час ювілейних шевченківських урочистостей на кордоні областей — все це, можливо, і навіть напевно, потрібне. Але з умовою, що буде дотримано почуття міри й ніхто не заступатиме своєю широкою спиною постать самого Тараса. Ми настроюємося на ювілеї Шевченка, як на битву з самим собою. Ми цими офіціозними церемоніалами захищаємось і утверджуємось.

Чи тим утверджуємось?

Запитання гнітюче й неприємне. Держава, в першу чергу, вимагає структуралізації, оформлення. Цей процес йде з перекосами й деформаціями. Замість громадських структур — патріархальні відомства під новими вивісками. І новий виток бюрократизації — рідної, доморощеної, проклятої. Інакше немислиме було б самолюбування і самовихваляння перед Тарасом. Ми поки що не прочитали «тую славу», тільки вчимося азів мудрості й любові. До Шевченка не можна прийти, маючи в запасі тільки два слова для означення сьогодення: «Ганьба!» і «Слава!», двісті слів для домашнього вжитку та кілька хижих звуків для темних під'їздів. Осмислення Шевченка — це осмислення свого майбутнього.

Наталя ДЗЮБЕНКО,
оглядач з питань історії України.

Львові. Фото Миколи КОЗЛОВСЬКОГО.

О ПОЕТА

Шевченка від
иво. Але мо-
його погаму-
вати, пере-
й бік. Комен-
ми, пишними
них його ви-
вного борця
кого буржуаз-
му, демокра-
руга і рідного
ського і До-
ій основі, що
нику цензора
айнув запис,
із петербурзь-
и присутні з-
«Шевченки и
Шевченко лю-
о, то, сподіва-
знає дуже до-
али школярам
олюційний ін-
ький його
оз і надовго.

ознавство як
нуто кращі си-
навців, філо-
ків від літе-
клан уче-
від непоси-
я mutatis mu-
и те, що тре-
Шевченківський
стількома не-
, натяжками,
і критичні на-
товані потре-
чного будів-
майже вже не
же... Все ж зо-
істину було
-перше, твор-
крім усього
етенська ду-
субстанція, по-
ворчість) во-
ьним енерге-
ом, який про-
е впливати на
оже, тому, по-
лька років у
Кобзаря, аб-
ні на початку
оступово пе-
озряд неблаго-
е потрібно зва-
чи велетенсь-
евченкознавчої
діляючи зер-
. Переосмис-
і Шевченка в
йному може
о користі на-
нашому на-
ння від спро-
ипів мислен-
і прямолиній-

ності — це ще одна служба, яку обов'язково послужить нам наш Тарас.

На жаль, сьогодні наукове господарство страшенно занедбане. Про видання нового Шевченківського словника можна тільки мріяти, повне зібрання його творів готується до видання, але складнощі з його друком настільки великі, що дійде воно до наших читачів нескоро. Малопотужний відділ шевченкознавства при Інституті літератури АН України давно вже не поповнюється молодими талановитими кадрами. Випуск шевченківських збірників припинився. Не виходить навіть «Кобзар», а не так давно на книжкових полицях лежало водночас по п'ять-шість найрізноманітніших, першокласно оформлених його видань. То вже інша проблема, що ці видання були неповні, із тенденційними коментарями. Але — «хто має вуха, той почує». Шевченка можна було читати! Сьогодні в українських видавництвах вийшов тільки один «Кобзар», щоправда гарно виданий, з дивовижними ілюстраціями художника Лопати. З величезним напруженням товариство «Просвіта» видало його мізерним накладом, який, звичайно ж, не вдовольнить потреб ринку. Та і він, кажуть, збитковий.

Чому? Яким чином? Я певна, яку б ціну не поставити на ньому, «Кобзар» розійдеться. Видання Шевченка ніколи в жодні часи не були збитковими. Шевченко завжди заробляв сам на себе та ще й годував сотні талановитих українських письменників і тисячі графоманів.

Подібних фактів безліч. Тема ця воістину безмежна. Але заради справедливості зазначу, що Шевченко, попри все, завжди терпів і страждав разом з народом. У 33-му мене ще не було на світі. Але я певна, що на жодному вечорі, по жодній радіохвилі не звучали його вірші, в яких він змальовував страхітливі сцени голоду або покривав ганьбою царів і підпанків. І вже достеменно знаю, що в часи, коли репресовували українську інтелігенцію, його «Холодний льох» ходив тільки у списках та дореволюційних виданнях. А про «Якби то ти Богдане п'яний» не можна було і згадувати. Шевченко і сьогодні терпить разом з нами. Йому не вперше, але від того нам, народженим уже і живим, має бути тільки соромно. І хизуватися тут перед своїм найбільшим Поетом нічим. Не допоможуть ні осанни на офіційних церемоніях, ні панегірики на його честь на урядових прийомах. Ми поки що беремо на озброєння його букву, а не дух.

Сучасні державні й політичні діячі залюбки використовують цитати з його творів у філіппіках на адресу один одного. На багатьох нині й не нині створених газетах та журналах — його портрет і, обов'язково, цитати. Цитати — річ, звичайно ж, переконлива, але небезпека, що «Кобзар» може перетворитися в черговий ідеологічно заангажований цитатник, абсолютно реальна.

І ще одне знамення дня сьогоднішнього. Постають пам'ятники. Дорогі, вельможні, там Шевченко такий, яким ми хочемо його бачити, яким ми його творимо. Пам'ятники створюють, на жаль, не митці, які довіряють своїй творчій інтуїції, своєму смаку, хисту. Це було дозволено тільки геніальному Архипенку, та й то в далекому зарубіжжі, творимо пам'ятники всі ми, диктуючи й тиснучи на митців, які просто нездатні протистояти могутньому пресингу колективної свідомості. Згадаймо, з якими муками народжувався пам'ятник у Львові. Тому повсюдно й піднімаються ідоли, а не твори мистецтва, бо в статиці нема розуму великого Кобзаря, розвитку, прориву часового континууму.

Мислення догмою — гірка спадщина дня вчорашнього. Воно проступає там, де, здавалося б, воно неприйнятне, неприпустиме. Барвисті карнавали, хліб-сіль на вишитому рушникові, піднесені державному керманичеві під час ювілейних шевченківських урочистостей на кордоні областей — все це, можливо, і навіть напевно, потрібне. Але з умовою, що буде дотримано почуття міри й ніхто не заступатиме своєю широкою спиною постать самого Тараса. Ми настроюємося на ювілеї Шевченка, як на битву з самим собою. Ми цими офіціозними церемоніалами захищаємось і утверджуємось.

Чи тим утверджуємось?

Запитання гнітюче й неприємне. Держава, в першу чергу, вимагає структуралізації, оформлення. Цей процес йде з перекосами й деформаціями. Замість громадських структур — патріархальні відомства під новими вивісками. І новий виток бюрократизації — рідної, доморощеної, проклятої. Інакше немислиме було б самолюбування і самовихваляння перед Тарасом. Ми поки що не прочитали «тую славу», тільки вчимося азів мудрості й любові. До Шевченка не можна прийти, маючи в запасі тільки два слова для означення сьогодення: «Ганьба!» і «Слава!», двісті слів для домашнього вжитку та кілька хижих звуків для темних під'їздів. Осмислення Шевченка — це осмислення свого майбутнього.

Наталя ДЗЮБЕНКО, оглядач з питань історії України.

КАРПАТСЬКЕ ВІДЛУННЯ «ТРЕТЬОГО УДАРУ»

Журналістське дослідження О. Михайлюти із Запоріжжя, опубліковане «Голосом України» 4 вересня під назвою «Україна-47: третій удар» глибоко мене схвилювало. Кажу це щиро, хоч розумію, що вживаю стандартн[illegible] для так[illegible] почуття ви[illegible] який, [illegible]аль, у нашому суспільстві знецінився. Все ж таки користуюся ним, бо хочу піднести на всеукраїнську висоту невідомий пласт людських почуттів, який пов'язував Західну і Східну Україну завжди, а особливо у важкі для всіх нас 1946—1947 роки. Водночас хотів би відновити те первісне загальноукраїнське розуміння національного «ми», яке найвиразніше поки що відбивається в очах дітей, що приїжджають в Галичину з усієї України на святкування Великодня чи Різдва Христового[illegible] ще, може, [illegible]ах укра[illegible], які приїхали здалеку на Всесвітній форум до Києва.

Добре, що настав той загальноукраїнський Великдень, коли нарешті можемо писати [illegible] говорити [illegible] правду за го[illegible]мор 19[illegible]оку і страшний сталінський голодомор 1932—1933 років. Погано, що за [illegible] роки нашої свободи Україна не спромоглася на державний пам'ятник більш як восьми мільйонам жертв «голоду-33».

Одразу скажу, що я українець-галичанин. Ні Галичина, ні мої родичі, ні я не голодували, хоча жили не завжди ситно. Однак у згадані роки галичани страждали від інших лихоліть, принесених на Україну не лише її східним сусідом. Зазначу [illegible]кож, що [illegible]аличині про [illegible]д на В[illegible] Україні, незважаючи на залізну завісу і більшо[illegible]ицьку облудну пропаганду, деякі газети в 30-х роках писали. А ОУН на знак протесту і з метою широкого розголосу цієї нелюдської акції більшовиків організувала навіть вбивство совєтського консула у Львові. Проте, оскільки мене тоді ще або не було на світі, або в основному тримався колиски, то, звісно, я газет не читав. Тому вся злочинність ударів голодом проти українців почала викристалізовуватись у моїй свідомості саме в 1946—1947 роках, коли найвіддаленіші карпатські села були переповнені зморениими голодом людьми зі Східної України, Придністровщини і Молдавії. І мої краяни ділилися з ними чим могли даючи і картоплю, і збіжжя, і борошно. Тоді було що давати, бо ще колгоспами людям світ не зав'язали. В кожного був хліб і було молоко. І тим скромним харчем багато людей вгамовували свій голод. І це правда.

Скільки людей, скільки моїх однолітків у такий спосіб було врятовано від голодної смерті «западинцями», знає лише Бог. Дивує одне. Чому за це сьогодні ніхто не говорить ні з високих трибун, ні зі шпальт газет? Натомість депутат з Одещини пані Остроущенко стрясає з парламентської трибуни листами ветеранів, які ніби зазнали знущань у Західній Україні. Чи не в тому полягають ті «знущання», що більшість львівських, івано-франківських, ужгородських і тернопільських люксівських квартир і особняків займають люди, які «поехали на Запад» наводити новий соціалістичний порядок, точніше — продовжувати в Україні русифікацію і створення єдиного народу імперії.

Припускаю, що пані Остроущенко може і не знати за це. І це не провина її, а біда, як і багатьох в Україні. Бо інакше чим можна пояснити залякування людей Східної і Південної України суцільною українізацією і бандеризацією, що нібито насувається із Заходу. Є великі психологічні бар'єри, які часом навмисне підсилюються, щоб ми по обидва боки Дніпра не могли одне одного розуміти. Тому хотів би відкрити всім на Україні той шлях, яким до мене прийшло розуміння ударів голодом проти нашого народу. Хочу це зробити саме того, що мені видається цей шлях не тільки типовий для галичанина мого покоління, а ще й тому, що він є повчальним сьогодні для всіх, незалежно від географії поселення і національної приналежності.

Вперше з реаліями штучного голодомору 1933 року я зіштовхнувся, коли був студентом харківського вузу. Під час однієї з сільськогосподарських кампаній 50-х років я спитав жінку похилого віку, чому в центрі її села такий великий проміжок між хатами. Він привернув мою увагу бур'янами і, головне, тим, що ніхто не брав це місце під забудову. Жінка, уважно подивившись на мене, спитала: «Звідки ти родом?» — «З Львівщини». Тоді вона пошепки розповіла, що тут у 1933 році поховано багато її односельців, померлих від голоду. Їх було так багато і так швидко вмирали, і так мало залишилося живих, що самі були не в змозі ховати померлих на цвинтарі за селом. Тому їх ховали в спільну могилу майже в центрі села.

— А що, такий великий неврожай був того року? — спитав я, сподіваючися більше дізнатися про злочинства у Східній Україні.

— Урожай був, але він став нашою кривавою розпукою, — відповіла вона і пішла геть від мене.

Я не пішов за нею, бо дещо за голод уже чув. Принаймні знав, що ця тема — заборонена. Мені було соромно за моє, може, по-галичанськи дещо провокаційне запитання. Невміло запитуючи, я сам спричинився до того, що розмова обірвалася. А чув я за той голод саме в 1947 році. Мій дядько, Данило Нагина, дивлячись на змарнілих голодних людей, що дедалі більше жебракували по карпатських селах, з властивою йому прямотою сказав: «Це вже третій голод, який зробили на Україні совіти. Про перші два нам розказували, а ми, дурні, не вірили. Тепер ось маємо».

Результати голоду 1947 року, про який написав О. Михайлюта, галичани бачили на власні очі. Від пропагандистської полуди не залишилося й сліду. Західна Україна щиро допомагала харчами Східній і не лише їй. Завдяки цьому нас, українців і неукраїнців, на Україні залишилося живих більше. На жаль, ніхто з врятованих від голоду ще за це не написав і не розповів. Пригадую, у сусідній з нашою хаті мешкала медсестра, яка приїхала, здається, із Запоріжжя. Але не тільки вона, а й усі господині по сусідству, серед них і моя мама, допомагали їй терти картоплю, робити крохмаль, а чоловіки — скриньки, щоб поштою цей харч відсилати за адресою. Тоді приїхала в наше село і моя перша вчителька-східнячка. Звали її Марія Данилівна Чумаченко. Звідки родом, точно сказати не можу. Здається, з Кривого Рога. Однак урок, на якому вона нас учила, що таке абревіатура, весь час пам'ятатиму. Бо на класній дощці вона поруч з абревіатурою «УРСР» вивела УПА. Для нас, малих, але не по-дитячому серйозних, які хоч і не знали, що УПА це — абревіатура, було добре зрозуміло, що могло чекати вчительку за такий вчинок. Та ні уповноважений КДБ на селі, ні дільничний міліціонер, ні «яструбки» з району, ні офіцери застави Внутрішніх військ, які розквартировувалися чи не в кожному карпатському селі, про цей випадок не дізналися. Не тривожили вчительку і партизани УПА. Приїхав до неї після демобілізації з армії наречений, вони побралися, закінчився навчальний рік, і вони повернулися на Велику Україну. Не знаю, як мої однокласники, а я про цей випадок розказую вперше.

Ми, українці, пережили важкі і сумні часи. Не випадково одна з колядок, яку тепер у незалежній Україні ми співаємо, так і називається: «Сумний святковий вечір 1946 року». Однак соціальний факт допомоги Західної України людям, які голодували під час третього удару голоду проти України, — це наше національне й історичне надбання. Його не слід нам забувати на тернистому шляху до єдності і розбудови нашої державності.

Степан ВОВКАНИЧ, завідувач відділом соціологічних досліджень Львівського відділення Інституту економіки АН України, член-кореспондент Української Академії інформатики, депутат Львівської обласної Ради.

ЗН

НЕ

— Це
коли на но
ди приходя
фесіонали.
раїнці план
талановито
динської у
нальної шк
вам у ново

— Спра
ки я віддал
рідній сіль
го року 1
святкували
лись будів
чи, казали
єте, що ди
новій школ
те?» Як ба
ся.

Мені бул
годитися на
сім інша а
ми, світ.
з друзями,
що школу
ти, задуми,
вати десят
довести до
починаннях
ся втягнут
інші школи
силля зроб
одна, навіт
на, сільськ
жавної пі
зробити ба
хотілося,
ласть стала
ви нової ш
раїна випе
ну і Слоб
цьому, але
упереджен
міє їхніх н
хають реф
тернопільс
ківських п
Київська
ний прикла
вітянського
це, на мо
відгук у
шої держа

— А що
івщини вс
у застої?

— Це н
рівень 60-
ва, дані вч
зависали н
управління
лів освіти.
не витриму

АРПАТСЬКЕ ВІДЛУННЯ РЕТЬОГО УДАРУ»

ьке досліджен-
юти із Запо-
коване «Голо-
4 вересня під
аїна-47: тре-
боко мене схви-
це щиро, хоч
вживаю стан-
так почут-
ий. кáль, у
ьстві знецінив-
ки користуюся
піднести на
висоту неві-
людських по-
пов'язував За-
Україну зав-
во у важкі для
—1947 роки.
в би відновити
гальноукраїнсь-
національного
виразніше по-
ається в очах
жджають в Га-
Україні на
Великодня чи
вого ще, мо-
укра в, які
еку на Всесвіт-
Києва.

настав той за-
ький Велик-
решті можемо
орит правду
19 оку і
лінський голо-
1933 років. По-
роки нашої
їна не спромог-
авний пам'ят-
восьми мільйо-
голоду-33».

жу, що я укра-
ин. Ні Галичи-
дичі, ні я не
хоча жили не
Однак у зга-
ичани стражда-
лихоліть, при-
Україну не ли-
сусідом. За-
що Галичині
Ве Украї-
на залізну
ницьку облуд-
у, деякі газети
писали. А ОУН
есту і з метою
голосу цієї не-
більшовиків
навіть вбивство
онсула у Льво-
кільки мене то-
було на світі,
ому тримався
звісно, я газет
му вся злочин-
голодом проти
ала викристалі-
моїй свідомос-
6—1947 роках,
аленіші карпат-
ли переповнені
лодом людьми
раїни, Придні-
Молдавії. І мої
ися з ними чим
і картоплю, і
ошно. Тоді бу-
, бо ще колгос-
світ не зав'яза-
був хліб і бу-
тим скромним
людей вгамо-
олод. І це пра-

людей, скільки
ів у такий спо-
овано від го-
«западинця-
не Бог. Дивує
а це сьогодні
рить ні з висо-
ї зі шпальт га-
зет? Натомість депутат з Одещини пані Остроущенко стрясає з парламентської трибуни листами ветеранів, які ніби зазнали знущань у Західній Україні. Чи не в тому полягають ті «знущання», що більшість львівських, івано-франківських, ужгородських і тернопільських люксівських квартир і особняків займають люди, які «поехали на Запад» наводити новий соціалістичний порядок, точніше — продовжувати в Україні русифікацію і створення єдиного народу імперії.

Припускаю, що пані Остроущенко може і не знати за це. І це не провина її, а біда, як і багатьох в Україні. Бо інакше чим можна пояснити залякування людей Східної і Південної України суцільною українізацією і бандеризацією, що нібито насувається із Заходу. Є великі психологічні бар'єри, які часом навмисне підсилюються, щоб ми по обидва боки Дніпра не могли одне одного розуміти. Тому хотів би відкрити всім на Україні той шлях, яким до мене прийшло розуміння ударів голодом проти нашого народу. Хочу це зробити саме того, що мені видається цей шлях не тільки типовий для галичанина мого покоління, а ще й тому, що він є повчальним сьогодні для всіх, незалежно від географії поселення і національної приналежності.

Вперше з реаліями штучного голодомору 1933 року я зіштовхнувся, коли був студентом харківського вузу. Під час однієї з сільськогосподарських кампаній 50-х років я спитав жінку похилого віку, чому в центрі її села такий великий проміжок між хатами. Він привернув мою увагу бур'янами і, головне, тим, що ніхто не брав це місце під забудову. Жінка, уважно подивившись на мене, спитала: «Звідки ти родом?» — «З Львівщини». Тоді вона пошепки розповіла, що тут у 1933 році поховано багато її односельців, померлих від голоду. Їх було так багато і так швидко вмирали, і так мало залишилося живих, що самі були не в змозі ховати померлих на цвинтарі за селом. Тому їх ховали в спільну могилу майже в центрі села.

— А що, такий великий неврожай був того року? — спитав я, сподіваючися більше дізнатися про злочинства у Східній Україні.

— Урожай був, але він став нашою кривавою розпукою, — відповіла вона і пішла геть від мене.

Я не пішов за нею, бо дещо за голод уже чув. Принаймні знав, що ця тема — заборонена. Мені було соромно за моє, може, по-галичанськи дещо провокаційне запитання. Невміло запитуючи, я сам спричинився до того, що розмова обірвалася. А чув я за той голод саме в 1947 році. Мій дядько, Данило Нагина, дивлячись на змарнілих голодних людей, що дедалі більше жебракували по карпатських селах, з властивою йому прямотою сказав: «Це вже третій голод, який зробили на Україні совіти. Про перші два нам розказували, а ми, дурні, не вірили. Тепер ось маємо».

Результати голоду 1947 року, про який написав О. Михайлюта, галичани бачили на власні очі. Від пропагандистської полуди не залишилося й сліду. Західна Україна щиро допомагала харчами Східній і не лише їй. Завдяки цьому нас. українців і неукраїнців на Україні залишилося живих більше. На жаль, ніхто з врятованих від голоду ще за це не написав і не розповів. Пригадую, у сусідній з нашою хаті мешкала медсестра, яка приїхала, здається, із Запоріжжя. Але не тільки вона, а й усі господині по сусідству, серед них і моя мама, допомагали їй терти картоплю, робити крохмаль, а чоловіки — скриньки, щоб поштою цей харч відсилати за адресою. Тоді приїхала в наше село і моя перша вчителька-східнячка. Звали її Марія Данилівна Чумаченко. Звідки родом, точно сказати не можу. Здається, з Кривого Рога. Однак урок, на якому вона нас учила, що таке абревіатура, весь час пам'ятатиму. Бо на класній дощці вона поруч з абревіатурою «УРСР» вивела УПА. Для нас, малих, але не по-дитячому серйозних, які хоч і не знали, що УПА це — абревіатура, було добре зрозуміло, що могло чекати вчительку за такий вчинок. Та ні уповноважений КДБ на селі, ні дільничний міліціонер, ні «яструбки» з району, ні офіцери застави Внутрішніх військ, які розквартировувалися чи не в кожному карпатському селі, про цей випадок не дізналися. Не тривожили вчительку і партизани УПА. Приїхав до неї після демобілізації з армії наречений, вони побралися, закінчився навчальний рік, і вони повернулися на Велику Україну. Не знаю, як мої однокласники, а я про цей випадок розказую вперше.

Ми, українці, пережили важкі і сумні часи. Не випадково одна з колядок, яку тепер у незалежній Україні ми співаємо, так і називається: «Сумний святковий вечір 1946 року». Однак соціальний факт допомоги Західної України людям, які голодували під час третього удару голоду проти України, — це наше національне й історичне надбання. Його не слід нам забувати на тернистому шляху до єдності і розбудови нашої державності.

Степан ВОВКАНИЧ, завідувач відділом соціологічних досліджень Львівського відділення Інституту економіки АН України, член-кореспондент Української Академії інформатики, депутат Львівської обласної Ради.

«Кожний народ, який мешкає на території України, має право на свою національну школу. Але кожна національна школа повинна виховати людину, яка скаже: я — українець російського походження, я — українець єврейського походження, я — українець німецького походження... Лише тоді наша робота буде чогось варта». Ці слова директора Гнідинської української національної школи, що на Київщині, можна винести в епіграф до сучасного освітянського відродження в Україні.

Валентина Василівна СТРІЛЬКО віддала своїй рідній школі 25 років, з яких 17 — на директорській посаді. Цьогорічний Першовересень вона зустріла в зовсім іншому «кріслі» — заступника глави Київської обласної державної адміністрації з питань освіти, науки, культури. Напередодні Дня вчителя, з яким «Голос України» вітає усіх освітян нашої країни, Валентина Василівна дала інтерв'ю.

4 ЖОВТНЯ — ДЕНЬ УЧИТЕЛЯ

ЗНАЙОМА НЕЗНАЙОМКА СТРІЛЬКО

— Це добра прикмета, коли на номенклатурні посади приходять нарешті професіонали. Мабуть, усі українці планети знають вас як талановитого директора Гнідинської української національної школи. Чи затишно вам у новому кабінеті?

— Справді, кращі свої роки я віддала директорству в рідній сільській школі. Цього року 1 вересня ми відсвяткували новосілля. Колись будівельники, жартуючи, казали мені: «А ви знаєте, що директором у цій новій школі ви вже не будете?» Як бачите, так і сталося.

Мені було дуже важко погодитися на цю посаду. Зовсім інша атмосфера, проблеми, світ. Але, порадившись з друзями, дійшла висновку, що школу є на кого залишити, задуми, які треба втілювати десятиліттями, є кому довести до пуття. У багатьох починаннях Гнідин намагався втягнути в свою орбіту й інші школи України. Ці зусилля зробили їй ім'я. Але одна, навіть дуже авторитетна, сільська школа без державної підтримки не може зробити багато. Мені завжди хотілося, щоб столична область стала лідером розбудови нової школи. Західна Україна випереджає Центральну і Слобідську Україну в цьому, але на неї дивляться упереджено, дехто не розуміє їхніх новацій, декого жахають реформи львівських, тернопільських, івано-франківських педагогів. А якщо Київська область дасть гідний приклад національно-освітянського відродження, то це, на мою думку, знайде відгук у всіх регіонах нашої держави.

— А що, нині школи Київщини все ще перебувають у застої?

— Це навіть не застій, це рівень 60-х років, коли права, дані вчителям державою, зависали на рівні обласного управління, районних відділів освіти. Зміст же освіти не витримує ніякої критики. Коли, наприклад, відкриваєш класний журнал, а там тема уроку звучить так: «Героїчне значення Великої Жовтневої соціалістичної революції в історії України».

— За кілька місяців, відколи працюєте на цій посаді, вдалося щось змінити?

— З власного досвіду знаю, що тільки на рівні директора можна щось змінити в навчальному процесі школи. Бо якщо за нові починання беруться окремі вчителі, істотних змін не відбувається, оскільки ініціатива у нас все ще «карається». Треба, щоб робота велася на рівні керівника колективу і охоплювала всі сторони життя школи. Тому я насамперед зустрілася з директорами шкіл і з тими, хто причетний до шкільництва на державному рівні, майже в кожному районі області. Ми говорили про те, що потрібно робити сьогодні, а що завтра-післязавтра. Спільно з облуно підготували методичні матеріали, альтернативні програми навчання, бібліотечку найнеобхіднішої літератури з історії України для кожної школи. Щоб пробудити й об'єднати вчителів області, заснували газету «Витоки». В цьому навчальному році з допомогою діаспори кожний район забезпечили факсами. Домовилися з поліграфістами, що найближчим часом видамо в Києві підручник з історії української культури тиражем, не менше 20 примірників для кожної школи області.

— Валентино Василівно, вас не лякає, що після цього інтерв'ю сотні педагогів України кинуться до вас по допомогу?

— Мені до цього не звикати. Дуже прошу, звертайтеся, приїздіть — чим зможемо, допоможемо.

— Не так давно відбулися дні Київщини в Підмосков'ї, де ви вели секцію культурних і гуманітарних зв'язків двох областей. Чи вдалося під час днів чимось допомогти землякам-українцям, які проживають у Підмосков'ї?

— Ми домовилися, що до наступної нашої зустрічі, яка відбудеться в жовтні, наші колеги привезуть конкретні пропозиції про становлення українського шкільництва в Підмосков'ї. Якщо вдасться відкрити там у цьому навчальному році хоч би декілька україномовних класів чи факультативів, а в наступному — хоч би одну школу, це буде відчутною допомогою українцям, котрих доля закинула в Московську область.

— В апараті обласної державної адміністрації, напевне, є люди й «вчорашні». Вас тут завжди розуміють?

— Я придивляюся до людей і доходжу висновку, що Іван Маркович Капштик підібрав тямущих і роботящих людей. Більшість мене розуміє. Недавно я подала на підпис главі обласної адміністрації розпорядження про виконання в області Закону про мови, де, зокрема, є і такий пункт: з 1 березня 1993 року атестаційні комісії підприємств, організацій, установ мають право ставити питання про доцільність перебування працівника на посаді, якщо він не володіє українською мовою. Багато хто в Україні вже й забув про цей Закон і не збирається розмовляти на роботі українською. І Іван Маркович Капштик підписав таке розпорядження.

— Завтра ваше професійне свято. Що б ви хотіли побажати своїм учням, колегам напередодні Дня вчителя?

— Любіть Україну. Всім серцем любіть. І вічні ми будемо з нею. Бо все добре народжується від любові. Батьків — до дітей, вчителів — до учнів, усіх нас — до України.

Вела розмову Катерина КІНДРАСЬ, спеціальний кореспондент «Голосу України» з питань науки і освіти.

Жарт номера

У житті нині, мов у таксі — чим далі, тим дорожче.

Йосиф ТЕПЛИЦЬКИЙ.
Мал. Сергія ФЕДЬКА.

Почуте мимохідь

ВЕЛИКІ ЩЕ НЕ СПЛЯТЬ

— Мамусю, купи мені яблучок.

— Уже пізно, доню, яблучка вже сплять.

— Це маленькі сплять, а великі ще ні.

ЗАПАМ'ЯТАЛА

— Марічко, чому ти всі цукерки поїла сьогодні? — розсердилася мама, заглянувши в буфет. — Я ж просила тебе залишити ще й на завтра.

— Матусю, ти ж мене вчила не залишати на завтра те, що можна зробити сьогодні.

ОДНОГОЛОСНО

Рома отримав одиницю. У щоденнику вчителька поставила оцінку цифрою, а щоб учень її не виправив (за ним таке водилося), поруч в дужках скорочено зазначила: «од».

Рома виправив «1» на «4» і показав щоденник батькові.

— А що це за «од», — спитав батько.

— «Одноголосно», — відповів хлопець.

ПОРТФЕЛЬ

Коли Васильку виповнилося сім років і тато купив йому портфель, він спитав:

— А де секретарка?

Почув і записав Михайло БІЛОКРИНИЦЬКИЙ.
Київська область.

Міні-проза

КІНЕЦЬ СВІТУ

Розпластавшись у кріслі, як неживий звісивши руки, блідий, мов поганка, Буханець нез'язно вигукував:

— Аа! Ну ось!.. Оо!.. Уу!..

— Микольцю, що сталося, тобі погано? — завмерла на порозі дружина, яка повернулася з роботи.

Буханець підвів голову:

— Так, сталося, культура гине! — оголосив він і раптом почав повільно сповзати з крісла на підлогу.

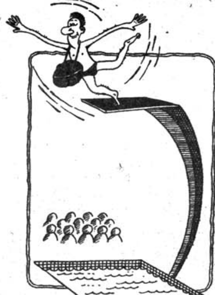
Ольга Іванівна, вчасно підхопивши чоловіка, перенесла його на диван.

— Що з тобою, що сталося, яка культура, Микольцю? — жебоніла вона, прикладаючи до чоловікового лоба намочену в холодній воді ганчірку.

Буханець повільно відкрив очі й подивився на дружину.

— Наша культура, Олечко! — тут його обличчя почервоніло, руки стиснулися в кулаки і він підскочив з дивана. — Ось-він, апокаліпсис, а я ж попереджав! Я писав, я дзвонив, я ходив на прийоми, я вимагав, а толку?.. Вони мене послухали? — Ні! А тепер ось, догралися! На, почитай! — Буханець дістав з кишені штанів зіжмаканий папірець.

«Шановний Миколо Івановичу! — почала читати дружина, — у нашому видавництві уважно ознайомилися з рукописом вашої нової книги «Методологічні дослідження залежності надоїв молока від рівня культмасової роботи у колгоспах і радгоспах часів розвинутого соціалізму». На жаль, видати її сьогодні немає можливості!..».

— Тепер ти бачиш, що коїться? Гине, гине вітчизняна культура. Та про яку культуру, духовність, моральність, інтелігентність може йти мова, якщо вже навіть мене, лауреата, не хочуть видавати?! Ось до чого призводить ринок, демократія і гласність. Дожилися! Приплили! А я ж не про себе турбуюсь, за... за... за... за державу прикро, — і Буханець залився гіркими сльозами.

Олександр ПЕРЛЮК.
Мал. Олега ПОПОВА.

НЛО НА ГРЯДЦІ

Пуп землі

Ех, не житуха — казка! На городі кущ калини, під калиною столик, а за столиком — я. Сам, як пан! Угорі місяць повний, на столику бутель майже повний. Поруч — огірки та інша закусювальна продукція городнього походження. У березі жаби квакають, по селу півні співають, перші чи вже треті... Благода-ать! Плеснув, ковтнув, глянув на місяць і... отетерів. Прямо наді мною — літаюча тарілка. НЛО! Враз вона пішла на зниження і гепнулась на грядці, неподалік від мене і бутеля. З переляку я аж зажмурився. А як відкрив очі, то побачив, що до мене прямують два суб'єкти в сріблястих спортивних костюмах. Зовсім як люди, тільки зеленошкірі та голови якісь загострені, мов редька хвостом угору...

Підійшли... Один питає переливчасто-мелодійним голосом:

— Ви єсть Трохим Барига?

— Я, — кажу. — А ви... хто й звідки?

— Ми із сузір'я Гончих Псів. Маємо наказ Головного Розуму нашого сузір'я доставити вас у живому вигляді на планету Зета.

— За віщо? — питаю.— Мене й так доля скривдила: жінка покинула, дочка відцуралася і сусідка в хату не пускає. Пожалійте сироту, громадяни Гончі Пси.

Вони пояснили, що повернуть мене назад у «повній сохранності».

— То дозвольте, — кажу, — за нашим звичаєм випити «на коня».

Налив, перехилив. Інопланетяни баньки витріщили, а одне ще й облизується. Мабуть, кортить. Налив півсклянки, подав йому. Ухопило обома лапами, вилило в себе, як у радіатор, і затремтіло, наче через нього пропустили 220 вольт. Через хвилину його перестало тіпати. Зелене обличчя почало буряковіти, а ніс — червоніти.

— Це наш самогон, — пояснив я і налив другому, хоч те й не облизувалося. Випило-о!

Скоро в гостроверхих головах пришельців шарики, мабуть, закрутилися в зворотному напрямку. Замість того, щоб транспортувати мене до далекого сузір'я, вони повсідалися на землю біля столика і дуетом защедрували:

— Іще са-мо-гону! Іще само-гону!

— Мої ж ви песики, — розчулився я. — Та ви ж мировецькі хлопці! Давайте, я кликатиму вас по-нашому, га? Ти будеш Ваня, а ти — Петя. Або навпаки. Бери, Ваню... чи Петю, щоб дома не журилися!

Після третьої пояснив, що в нас годиться за столом співати і завів «Йшли корови із діброви». Потім — «Ой, чий то кінь стоїть». Аж охрип. Вони ж дзижчать, як мухи в глечику. Ніякого хору не виходить. Перепочив і загорлав «Їхали козаки із Дону додому»... Дивлюся, Ваня і Петя почали пританцьовувати. А потім як розходилися! Щось зикрикуючи, вони, як козенята, почали вистрибувати по грядках, чавлячи городину...

«Може, в них такий звичай? —міркую. — Треба підтримати».

І кинувся за ними, навіть командувати почав.

— За мною, — подав клич. І повів на город Павла Крячка. За лічені хвилини на сусідовому городі всі гарбузи разом із зеленою гудиною були стягнуті на купу. Потому перекинулися на родичів гарбузових, які були «іще живі та здорові». Дійшла черга до капусти. Її виривали з корінням і кидали в сусідів же колодязь. Спершу булькало, а тоді тільки шелестіло. Зверху накидали буряків...

Після рільництва перейшли до тваринництва. В іншого сусіда випустили в сажу свиню і двох підсвинків. Довго ганяли по городу. Нарешті свині похокали кудись у садки. А ми так потомилися, що не добралися до літаючої тарілки — попадали на межі і поснули.

...Прокинувся я від сильного стусана по підбіччю. Блимнув. Наді мною стояв голова сільради, а збоку — дільничний інспектор. Тобто старшина Решетняк. За ними — сусіди. Влада мовчить, а сусіди репетують:

— Цілу ніч горлав, як різаний! А на городі що наробив?! Які збитки! А куди свиней позаганяв?! Хай лізе в колодязь! Судити!!!

Які лю-у-ди-и! Далі свого носа не бачать. Така подія — контакт із позаземною цивілізацією, а їм — свині. Міщани!

Я підвівся, огледівся...

— Де ж Ваня і Петя?! — скрикнув. — А тарілка де?!

— Тарілки не було, — відповів старшина. — Тільки бутель на столі. І то порожній.

— Інопланетяни, — кажу, — випили.

Старшина аж рота розкрив:

— Що-о, вже прилітали до вас?...

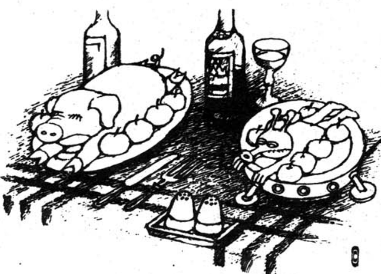
— Аякже, — відповідаю. — Ваня і Петя. З Гончих Псів. Я мав летіти з ними на планету Зета, о!

— Не повезло вам, — покрутив головою Решетняк. — Раз вони вас не взяли — поїдете з нами. Ходімо. Он за двором і... тарілка стоїть, бачите? З ілюмінаторами в клітинку.

Голова зі старшиною взяли мене під руки й повели до темно-синього НЛО.

Григорій ШИЯН.

Мал. Олега СМАЛЯ.

Демократичні пристрасті

ПРЕТЕНДЕНТИ

Передвиборчі збори. Зі своїми програмами виступають двоє претендентів у місцеві органи влади. Коли гучними і солодкими словами було змальовано перспективу, яка відкриється кожному виборцю, якщо вони віддадуть свої голоси за кандидатів, хтось із залу запропонував:

— А розкажіть-но, як ви раніше боролися за демократію і соборність? Адже любесенько працювали у компартійному райкомі: один секретарем, а другий інструктором.

— Охоче розповім,— першим відгукнувся колишній всемогутній діяч районного масштабу.— Очолюючи у ті нелегкі для нашої України часи партійну організацію, я спрямовував її зусилля на те, щоб у нашого вистражданого громадянства зародити протест проти існуючих порядків. Будуючи, ми будували так, що народ виразно бачив: так будувати не можна. Засіваючи ниву і збираючи врожай, ми гноїли стільки, що трудящі усвідомлювали: така система довго не протримається. З нашої пролетарської ідеології, самі знаєте, сміявся весь світ. А щодо ролі матері-трудівниці? Хіба ви не бачили нашої трудівниці у ватяних штанях з совковою лопатою? І куди вона тою лопатою загрібала? Та ж в імперський центр! Витримати такого уже не міг ніхто. Народ правильно витлумачив обстановку і почав підніматися...

Потім завзятого промовця на трибуні змінив його суперник. Він трохи помовчав, а потім рішуче припав до мікрофона:

— Мої можливості організовувати народ на такому рівні, звичайно, були скромніші. Але і я в міру двоїх сил боровся. Хто не знає, скільки у застійні часи я перепив? Хіба після партзборів чи нарад мене хтось бачив свіжим? Або на двох ногах? А у скількох селах, де я був уповноваженим, залишилися байстрюки! То скажіть, люди добрі, хто найбільше компрометував систему? Не було б у партії таких, як я, не було б і гласності, не було б і сьогоднішньої незалежності. Слава Україні!

Іван КИДРУК.

Пародія

НЕЗМІННИЙ ПОЕТ

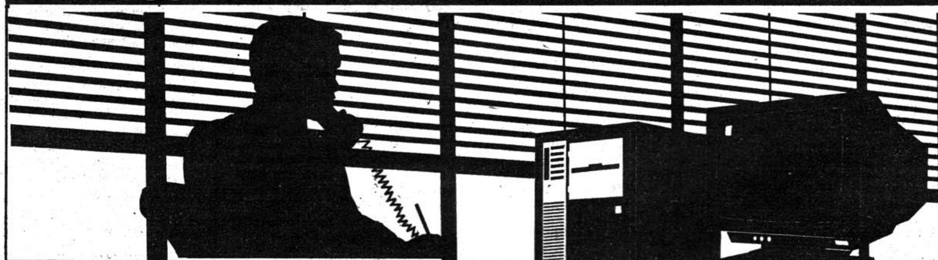
Може, вітер мене упізнає...
Іван ШКВАРКО.
Вірш «Повернення в юність», збірка «Рубіж атаки».

Я віддавна — бувалий вояка.
Але тягне, бігом чи повзком,
В ті місця, де найперша «атака»
Стала долі високим крилом.
І дарма хвилювання безкрає
Навівало безсоння сумне:
«Може, вітер мене не впізнає..»
Він здаля упізнав ще мене!
У грайливому тоні мандрьохи
Обізвався, зайнявши рубіж:
«Не змінився, Іване, нітрохи.
Ті ж мотиви. І образи ті ж.
Може, дещо й мінятися треба!
Як, скажім, маневрують війська...
Щоб могли ми щоразу для себе
Відкривати нового Шкварка!»

Анатолій БОРТНЯК.
Вінниця.

**СЕТЕВЫЕ КОМПЛЕКСЫ,
ИЗДАТЕЛЬСКИЕ СИСТЕМЫ,
СТАНЦИИ КОМПЬЮТЕРНОЙ АНИМАЦИИ,
КОМПЬЮТЕРЫ В ЛЮБОЙ КОНФИГУРАЦИИ.**

*ПОЛНАЯ ДВУХЛЕТНАЯ ГАРАНТИЯ!
ПЯТЬ ЛЕТ СОПРОВОЖДЕНИЯ!
ДОСТАВКА И УСТАНОВКА!
ПРОГРАММНОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ!*

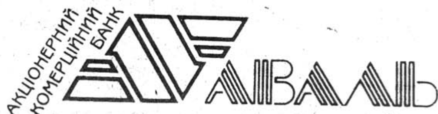
*310042, Харьков
ул. Пожарского 2/10
тел. (0572) 93-40-75,
95-96-74, 94-28-11
факс (0572) 94-35-73*

**КИЕВСКАЯ ФИРМА
«Феникс-ЛТД»**

предлагает диагностику жизненно важных систем организма, высококачественное лечение в стационаре с сервисными условиями и разнообразными лечебными процедурами.

Оплата услуг в купонах, рублях, СКВ по ценам значительно ниже мировых.

**Наш адрес: 252005, Украина, г. Киев-5, ул. Анри Барбюса, 13
телефон: (044) 294-88-43
Факс 443-49-33**

ПАНІ І ПАНОВЕ!

ВИ ВІДКРИВАЄТЕ ВЛАСНЕ ДІЛО! НАДІЙНИЙ БАНК — ЦЕ ПОЛОВИНА ВАШОГО УСПІХУ! І ЦЕЙ БАНК — «АВАЛЬ».

БАНК «АВАЛЬ» СЬОГОДНІ:

ЦЕ ПІВМІЛЬЯРДНИЙ СТАТУТНИЙ ФОНД, ТРИМІЛЬЯРДНИЙ БАЛАНС;
ЦЕ НАДІЙНІ ЗАСНОВНИКИ;
ЦЕ МЕРЕЖА ФІЛІЙ ПО УКРАЇНІ І ВЛАСНІ КОРЕСПОНДЕНТСЬКІ РАХУНКИ ПОЗА ЇЇ МЕЖАМИ.

Ми пропонуємо Вам розрахунково-касове обслуговування.

Лише для наших клієнтів:

необмежені можливості кредитування на пільгових умовах;
жодних проблем з готівкою;
кореспондентські рахунки у Москві;
юридична та маркетингова підтримка;
увесь комплекс банківських послуг;
висококваліфікований персонал;
висока культура обслуговування;
виплата відсотків на залишки за розрахунковими рахунками клієнтів;
40 відсотків і вище річних за внесками громадян.

УВАГА: Лише у нас з 1 жовтня 1992 року запроваджується безплатне розрахункове обслуговування.

**Чекаємо вас за адресою:
252011, Київ-11,
вул. Лескова, 9,
тел. 295-32-05,
факс: 295-32-31.**

КОМПАНИЯ
"ПЕРСПЕКТИВНЫЕ АЭРОТЕХНОЛОГИИ"

предлагает по безналичному расчету со склада в Днепропетровске

АВТОПОКРЫШКИ И ШИНЫ

Типоразмер	Назначение	Оптовая цена за единицу включая НДС
1. 320R-508	- (Автомобили КРАЗ, МАЗ)	16 000
2. 260R-508	- (Автомобили ЗИЛ, КАМАЗ)	12 500
3. 240-508	- (Автомобили ГАЗ)	11 000
4. БЛ-85 (175/70R-13)	- (Автомобили ВАЗ, МОСКВИЧ)	4 700
5. БЛ-85 (155/70R-13)	- (Автомобили ТАВРИЯ)	3 520
6. 6.45-13	- (Автомобили ВАЗ, МОСКВИЧ)	4 500
7. 7.35-14	- (Автомобили ВОЛГА)	5 200
8. 6.50-10	- (Авто- и электропогрузчики)	8 500
9. 8.15-15	- (Авто- и электропогрузчики)	6 500
10. 15.5R-38	- (Тракторы: "БЕЛАРУСЬ", МТЗ-82, ЮМЗ-6)	20 000
11. 4.00L-10	- (Мотоблоки)	350
12. 3.00-18	- (Мотоциклы "МИНСК")	950
13. 3.50-18	- (Мотоциклы "ИЖ","ЯВА")	2 300
14. 3.75-19	- (Мотоциклы "УРАЛ", "ДНЕПР")	1 400

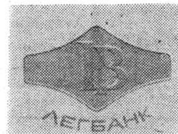
Наш адрес:
320095, г. Днепропетровск,
ул. Симферопольская, 21;
телефоны: (0562) 46-55-96, 46-94-82, 46-94-83;
факс: (0562) 47-45-21, 46-55-05;

телекс: 127409 "КВАНТ";
телетайп: 143218 "ЗАРЯ".
Расчетный счет: 700161403/467616 областное управление национального банка Украины г. Днепропетровска МФО 305006703.

ФИРМА «К и П Лтд» РЕАЛИЗУЕТ:

телефаксы AUDIOVOX AFX-2000;
саймер;
алфавитно-цифровой дисплей;
записную книжку — 100 номеров;
функцию поллинга.

**Гарантия — 6 месяцев.
Телефон: 264-2-52.**

**В АКБ «ЛЕГБАНК»
открыт пункт обмена иностранных валют для частных лиц по адресу: ул. Пушкинская, 9, магазин «Деловая мода»
тел.: (044) 220-61,25,
(044) 220-16-20.**

«СОКІЛ» ПОЧУВАЄТЬСЯ ОРЛОМ

Ми вже давненько не згадували про виступи в розіграші Кубка Міжнаціональної хокейної ліги київського клубу «Сокіл-Ескулап». А між тим наші земляки досить упевнено зіграли на виїзді і продовжують очолювати турнірну таблицю в другій зоні турніру.

Слово честі, не вірилось, що команда, яка торік позбулася статусу колективу вищої ліги, спроможна швидко відродитися і демонструвати такий орлиний лет. Але від фактів нікуди не дітися. І щирим друзям команди треба радіти за неї. До речі, матчі 18 і 19, 22 і 23 жовтня «Сокіл» проведе в Палаці спорту з «Металургом» (Череповець) і саратовським «Кристалом». Хотілося б, щоб трибуни головної критої арени держави були заповнені. Наші земляки-хокеїсти варті того.

Та повернімося до їхнього недавнього турне, з якого вони привезли п'ятдесят відсотків очок. У Череповці кияни зіграли 4:5 і 2:1, у Саратові — 3:5, 3:2.

Як на мене, поліпшенню гри «Сокола-Ескулапа» сприяло кілька факторів. По-перше, до колективу після виступів у Швейцарії повернувся досвідчений форвард Анатолій Степанищев. Його присутність позитивно вплинула на гру партнерів. Помітно додали нападаючі Вадим Кулабухов, який ще недавно відбував «заслання» в фармклубі ШВСМ (Київ), капітан команди Анатолій Найда.

По-друге, в «Сокіл» природно влилася група колишніх гравців харківського «Динамо», яке, на жаль, не витримавши лихої долі, припинило існування. Втім, сподіваємося, що цей колектив у майбутньому відродиться.

Нарешті, останнє: хорошим виступом київського клубу сприяє, як на мене, й присутність у його тренерському корпусі вдумливого фахівця з оригінальним мисленням Олександра Сеуканда, котрий перейшов з ШВСМ.

А поки що турнірна таблиця в другій зоні має такий вигляд:

	І	В	Н	П	Ш	О
Сокіл-Ескулап	10	7	0	3	41—28	14
Металург Ч.	10	6	0	4	37—29	12
СКА С.-П.	10	5	1	4	27—23	11
Ригас-Старз	10	5	1	4	36—34	11
Динамо Мн.	10	2	2	6	19—31	6
Кристал С.	10	3	0	7	22—37	6

Наступні матчі кияни зіграють завтра і післязавтра в Мінську. А потім вперше в своїй історії стартують у розіграші Кубка європейських чемпіонів. У місті Освенцімі їхніми суперниками будуть чемпіони Польщі та Литви.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

СУПЕРНИКІВ НАЗВАНО

Учора в Цюріху (Швейцарія) відбулося жеребкування пар чергового етапу розіграшу єврокубків. Суперник ФК «Динамо» (Київ) в 1/16 фіналу Кубка УЕФА — РСК (КОРОЛІВСЬКИЙ СПОРТИВНИЙ КЛУБ) «АНДЕРЛЕХТ» (БЕЛЬГІЯ). Заснований 27 серпня 1908 року. Понад 20 разів був чемпіоном Бельгії. Чималі заслуги «Андерлехта» і на європейській арені. Він двічі володів Кубком кубків (1976 і 1978) та Кубком УЕФА (1983). Кольори клубу біло-фіолетові. Виступає на «Еміль-Ферзе штадіоні», трибуни якого вміщують 36000 глядачів. Перший матч команди зіграють 21 жовтня в Києві, повторна зустріч 4 листопада.

Але ще «слабші» суперники випали російським командам. КУБОК ЧЕМПІОНІВ. ЦСКА — «Барселона». КУБОК КУБКІВ. «Спартак» (Москва) — «Ліверпуль». КУБОК УЕФА. «Реал» (Мадрид) — «Торпедо» (Москва), «Динамо» (Москва) — «Торіно».

«ДИНАМО» ЙДЕ НА КОНТАКТ

Ті, хто завтра прийде на матч чемпіонату України між київським «Динамо» і донецьким «Шахтарем», зможуть у перерві між таймами поспілкуватися з гравцями-динамівцями, спитати їх про що захочеться.

Працівники клубу «Динамо» приготували ще один сюрприз для глядачів: буде проведено вікторину. З 18.00 до 19.00 біля правого крила центрального входу на стадіон можна буде зробити прогноз на результат та авторів забитих м'ячів у першому таймі зустрічі. Переможець одержить приз — м'яч фірми «Діадора».

НЕДІЛЯ
4 ЖОВТНЯ
І ПРОГРАМА УТ

8.00 УТН.
8.10 Ритмічна гімнастика.
8.30 У неділю вранці. Інформаційно-музична програма.
9.30 До Дня учителя. Телефільм «Сліди».
9.50 Музиканти проти алкоголізму і наркоманії.
11.40 Художній фільм «Дайте нам мужчин».
12.55 УТН.
13.15 Нові імена України. Концерт.
14.30 Село і люди.
15.30 Зичимо щастя. Музична програма за листами глядачів.
16.30 Маю честь.
17.30 Свічадо.
19.00 Чемпіонат України з футболу. «Динамо» — «Шахтар». У перерві — 19.45 УТН.
20.45 Мультфільм «Пригода в королівстві». 16 серія.
21.15 Дніпро.
21.50 Ай Пі Київ. Реклама та інформація.
21.55 Кіногра.
22.55 УТН.
23.10 Телеспортарена.
23.55 Концерт «Спрага джазу».

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

8.30 Гортаючи сторінки. Циркова програма.
9.30 Ранкова зірка.
10.20 Під знаком Пі
11.10 Театральні зустрічі. Є паризьке життя.
12.10 Нове покоління вибирає.
13.00 «Метаморфози живопису». Науково-популярний фільм. 11 і 12 серії.
14.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.20 «Діалог» у прямому ефірі.
15.00 Клуб мандрівників.
15.50 Вокальний тандем. Л. Паваротті та З. Соткілава.
16.00 Панорама.
16.40 Телелоція.
16.55 Уолт Дісней представляє...
17.45 Новини.
18.00 Футбол. Чемпіонат Росії. ЦСКА — «Спартак». 2 тайм.
19.00 Вперше на телеекрані. Художній фільм «Зоряні війни» (США).
21.00 Підсумки.
21.45 Спортивний уїк-енд.
22.00 Матадор.
23.00 Новини.
23.25 Відеодром.

КАНАЛ «РОСІЯ», II ПРОГРАМА УТ

8.20 Дозвілля. ТБ-ательє.
8.35 Хочете, вірте...
9.05 Маски-шоу.
9.35 Програма «Ескулап» представляє фільм «Для вас, дівчатка й хлопчики».
9.45 Селянське питання.
10.15 «Пригода в королівстві». Ляльковий мультфільм. 6 серія.
10.45 Ати-бати...
11.15 Телегра «Лого».
11.45 Тема з варіаціями. «Дім друзів».
12.15 Програма «Ключ».
12.45 Прем'єра мультфільму «Дораемон» (Японія). 4 серія.
13.00 Вісті.
13.20 Театральний роз'їзд. На виставі «Серсо» А. Васильєва.
14.40 XX століття в кадрі і за кадром. О. Ханжонков. Частина 2.
15.40 Непізнаний Всесвіт.
16.25 У світі тварин.
17.25 Шарман-шоу.
18.55 Реклама.
19.00 Вісті.
19.20 Свято кожен день.
19.30 Телефільм.
19.45 Обличчям до столиці.
20.00 Фестиваль класичних фільмів Голлівуду. «Талса».
21.35 Мультфільм для дорослих.
21.55 Реклама.
22.00 Вісті.
22.20 Чемпіонат України з футболу. «Дніпро» — «Металург». 2 тайм.

4 (ОСВІТНЯ) І СТУДІЯ «ТЕТ-А-ТЕТ»

08.00 Доторканість.
09.00 Світ грошей Адама Сміта.
09.30 Допоможи собі сам.
10.00 Пісні Ясної Поляни.
10.35 Мультфільм.
10.55 У світі тварин.
11.55 Хокей. Кубок ліги. «Крила Рад» — «Динамо» (Москва).
14.30 Медицина для тебе.
15.10—17.50 Студія телепрограм «Тет-а-тет».
15.10 Художній фільм «День гніву». Фантастика.
16.25 Мультфільм «Маленька чарівниця».
17.45 Відеомузика.
17.50 Тріумф переможців. «Хіт-парад газети «Вечерняя Москва».
19.20 Студія телепрограм «Тет-а-тет».
19.20 Художній фільм «Капкан». Гостросюжетна стрічка.
20.50 Відеомузика.
21.10 Художній фільм «Кудряшка Сью». Комедія.

ГОЛОС УКРАЇНИ

ЗАСНОВНИК — ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО.

РЕДКОЛЕГІЯ: Анатолій ГОРЛОВ, перший заступник головного редактора; Олександр БІЛИК, заступник головного редактора; Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ, оглядач, завідуючий відділом культури; Борис СИДОРЕНКО, заступник головного редактора; Анатолій СОЛОНСЬКИЙ, редактор відділу кореспондентської мережі; Віталій СУДДЯ, відповідальний секретар.

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-89-61; 441-89-46; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34.
⊙ Рукописів не повертаємо.
⊙ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

☆ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
☆ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.
Індекс 60955.
Загальний тираж 453224

Комбінат друку видавництва «Преса України».
252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
1 2 3 4 5 6 7 8 9
Зам. 0311189.